de strandloper

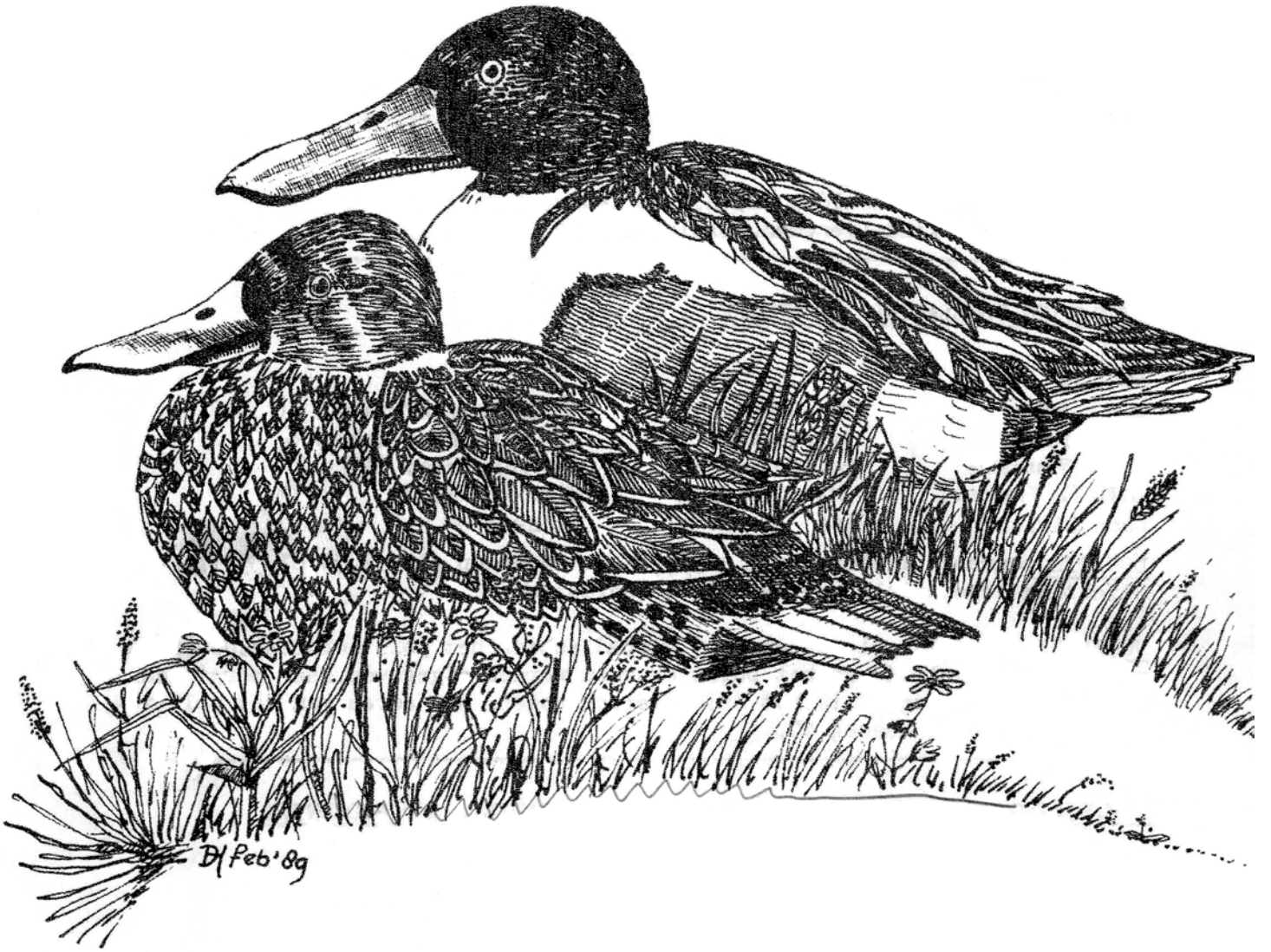

vereniging voor natuur- en
vogelbescherming noordwijk

21e jaargang maart 1989

VERENING VOOR NATUUR – EN VOGELBESCHERMING "NOORDWIJK"

BESTUUR

H.J.S.Verkade	voorzitter	Van Limburg Stirumstraat 40
C.M.J.Verweij	secretaris	Westerbaan 7
J.C.Veefkind	penningmeester	Van Limburg Stirumstraat 4a
W.Baalbergen	lid	Schoolstraat 15
Mevr.M.Bos	lid	Duinweg 81
Mevr.S.v.Kekeren	lid	Hendrik Vinkhof 49
Q.T.J. Sluys	lid	Bremkant 38

CONTRIBUTIE ƒ 10,-- per jaar (min) Contributie JEUGDLEDEN ƒ 6,-- per jaar
DONATIE ƒ 5,-- per jaar (min)

GIRONUMMER VAN DE PENNINGMEESTER
257 37 95 t.n.v. Penningmeester Vogelbescherming "Noordwijk", te Noordwijk.
Bij de eerste Strandloper van het nieuwe jaar wordt een acceptkaart toegestuurd.

LEDENADMINISTRATIE:
Adreswijzigingen, aanmelden nieuwe leden e.d. graag naar:
Mevr. H.J.M.Veefkind-Lieneman, Breloftpark 26, Noordwijk.

STICHTING VOGELASIEL "NOORDWIJK"

BESTUUR

H.van Duijn	voorzitter	J.Molegraafstraat 10
E.Aartse	secretaris	Joh.Molegraafstraat 6
K.F.Frumeau	penningmeester	Northgodreef 27
C.M.J.Verweij	lid	Westerbaan 7
Leon Gielen	lid	Duinweg 89

DONATIE bedfraagt minimaal ƒ 5,-- per jaar, te storten op GIRO 359 87 55
t.n.v. Stichting Vogelasiel "Noordwijk", te Noordwijk

Het vogelasiel is gelegen achter het politiebureau.
Vogels die gevonden worden kunnen afgegeven worden aan het
politiebureau, Oude Zeeweg 10.

I.V.N. (Instituut voor Natuurbeschermingeducatie) AFD. NOORDWIJK

BESTUUR

D.Passchier	voorzitter	Egmonderstraat 45
E.v.d.Zwan	secretaris	Northgodreef 37
J.J.Eeman	penningmeester	Frederiksoordlaan 9, Rijnsburg
M.Gielen	lid	Duinweg 89
Mevr.J.v.Sambeek	lid	Linnaeuslaan 12, Voorhout
Mevr.S.A.v.d.Oever	lid	Van Panhuysstraat 34

JAN VERWEY NATUURCENTRUM
Het centrum bevindt zich aan de Weteringkade naast de Openbare Bibliotheek in Noordwijk. In het Centrum treft u een tentoonstelling aan over de natuur in en rond Noordwijk. Daarnaast is er een uitgebreide natuurbibliotheek, die voor iedereen toegankelijk is.

OPENINGSTIJDEN
Woensdagmiddag, Zaterdagmiddag en Zondagmiddag van 14.00 – 16.30 uur.

ISSN:2589-2762 print ISSN: 2589-2770 online

de strandloper

orgaan van de vereniging voor natuur- en vogelbescher-ming "noordwijk"

(Koninklijk goedgekeurd bij
K.B. d.d. 6-5-'74 nr. 38)

Redactie: Coby van Dijk, Dick Hoek, Wim Kuyper, Ees Aartse en Cees Verweij.
Redactieadres: C.v.Dijk, L.Hellenberghof 32, 2202XT Noordwijk, tel. 01719-10833

21e jaargang nr. 1
maart 1989

INHOUD

	BLZ
Inhoud	1
Van de redaktie	2
Bij de voorplaat	2
Bestuursmededelingen	3
Uitnodiging jaarvergadering	3
Nieuwe groenwandeling door Noordwijk	4
Jaarverslag secretaris	5
Financieel verslag penningmeester	9
Notulen ledenvergaderingen van 25 november 1988 en 27 januari 1989	11
Broedvogelinventarisaties in de omgeving van Noordwijk en Noordwijkerhout in 1988 door Dick Hoek	14
Broedvogelinventarisaties in de Amsterdamse Waterleidingduinen 1986 t/m 1988 door R.Sluijs en E.Aartse	27
Bezoekersaantallen Jan Verweij-Natuurcentrum	37
De vos in het Noord-Hollands Duinreservaat	38
Overzicht van de bescherming van de padden in 1988 door C.M.J.Verweij	39
STIVONO-nieuws, overzicht 4e kwartaal 1988	40
Jaarverslag Jeugdnatuurclub 1988-1989	42
Bezoek Sterrenwacht	42
Waarnemingen oktober 1988 t/m januari 1989 samengesteld door J.Glasbergen	44
Lijst van werkgroepen en commissies	48

Op 20 april 1989 is de sluitingsdatum voor het inleveren van uw kopy.
Gaarne voor deze datum inleveren bij Coby van Dijk, Leendert Hellenberghof 32, 2202 XT Noordwijk

---

VAN DE REDAKTIE

Traditiegetrouw is het eerste nummer van het jaar het inventarisatienummer.
Dick Hoek doet uitgebreid verslag van de broedvogelinventarisaties in 1988.
Rien Sluijs en Ees Aartse gaan in op de broedvogelinventarisaties in 5 kavels in de Amsterdamse Waterleidingduinen over 1986 t/m 1988.
Gebruikelijk in zo'n eerste nummer van het jaar zijn de jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester.
Ook wordt door Kees Verweij een overzicht gegeven van de paddentrek in 1988.
De driemaandelijkse bijdrage van STIVONO ontbreekt ook deze keer niet. STIVONO geeft weer een overzicht van de behandelde en losgelaten vogels over het vierde kwartaal van 1988.
De jeugdnatuurclub komt zelfs met drie artikelen.
Jan Glasbergen heeft weer op een voortreffelijke manier de lijst samengesteld van de waarnemingen over oktober 1988 t/m januari 1989.
Wij wensen u met deze dikke Strandloper veel leesplezier.
Door de omvang van dit nummer worden de artikelen van Joan van Sambeek en W.J.Hooijmans in de volgende Strandloper gepubliceerd.
Nieuwe kopy voor de volgende Strandloper gaarne inleveren vóór 21 april 1989 bij Coby van Dijk, Leendert Hellenberghof 32, 2202 XT Noordwijk.
Wij rekenen weer op veel inzendingen.

---

de strandloper

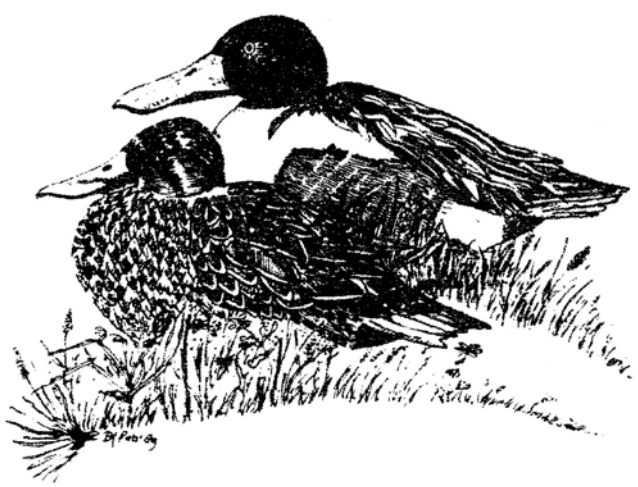

vereniging voor natuur- en vogelbescherming noordwijk

21e jaargang maart 1989

BIJ DE VOORPLAAT

Slobeenden broeden in onze omgeving in de polders, waar graslanden met veel sloten aanwezig zijn. Naar schatting broeden hier 30-40 paar.

De polder Hoogeweg kent nog de meeste broedparen. Ook de graslanden van de Zwetterpolder, de Hogeveense Polder en de Elsgeester Polder zijn als broedgebied van groot belang. In de Elsgeester Polder is het aantal Slobeenden verminderd van 17 paar in 1980 tot zes paar in 1984. Behalve het omspuiten van grasland is hier ook op grote schaal grasland-"verbetering" toegepast. Hierdoor verdwijnen drassige overhoekjes en kruidenrijke slootoevers. Voor veel weidevogels betekent dit dat het gebied minder aantrekkelijk wordt.

Willen we deze prachtige eendesoort ook in de toekomst als broedvogel in onze omgeving behouden, dan is het niet meer omspuiten van grasland alleen nog niet voldoende.

Ook het beheer van de resterende graslanden met sloten zal meer op de natuur moeten worden afgestemd. Dit zal in de praktijk betekenen dat er graslanden moeten worden aangekocht door natuurbeschermingsinstanties of dat de boeren tegen een bepaalde vergoeding het grasland minder intensief gaan beheren.

BESTUURSMEDELELINGEN

Excursies:

- zaterdagavond 6 mei a.s. om 20.00 uur: Nachtegalenexcursie in de Noorduinen direct ten noorden van Noordwijk aan Zee. Vertrek vanaf het begin van het duin nabij de boswachterswoning aan de Duinweg nr. 81.
- vrijdagavond 19 mei a.s. om 19.00 uur: Excursie naar het landgoed Offem. Vertrek vanaf de hoofdingang aan de Nieuwe Offemweg te Noordwijk-Binnen.
- vrijdagavond 30 juni a.s. om 19.00 uur: Plantenexcursie in de Zuidduinen, direct ten zuiden van Noordwijk. Vertrek bij de eerste duiningang aan het einde van het Vinkelaantje (bij de uitstekende duinpunt).

Het is mogelijk, dat er nog een insekten/vlinderexcursie wordt georganiseerd. Daarover zult U tijdig worden ingelicht.

Landschapscursus:

In het voorjaar wordt er een speciale cursus georganiseerd over het ontstaan en de bijzondere kenmerken van het landschap in onze omgeving. Op maandag 10 april a.s. om 20.00 uur vindt er een theorieavond plaats, waarbij ook dia's zullen worden vertoond. Deze theorieavond wordt gehouden in ons Natuurcentrum "Jan Verwey", Weteringkade 27 te Noordwijk.
In aansluiting hierop wordt over dit onderwerp een excursie georganiseerd onder leiding van onze voorzitter, de heer H. Verkade. Deze excursie vindt plaats op zaterdagmorgen 1 april 's morgens om 8.00 uur. Vertrokken wordt vanaf het Natuurcentrum.

UITNODIGING VOOR DE JAARVERGADERING

De jaarvergadering zal plaatsvinden op vrijdag 31 maart a.s. in het Natuurcentrum "Jan Verwey", Weteringkade 27 te Noordwijk.
Aan het begin van de avond zullen enkele huishoudelijke punten worden behandeld zoals de verkiezing van een gedeelte van het bestuur. Volgens het rooster van aftreden zijn dit jaar aftredend mevrouw S. van Kekeren en mevrouw M. Bos. Alleen mevrouw Bos stelt zich herkiesbaar. Het voornemen is de heer J. van Dijk de plaats te laten innemen van mevrouw S. van Kekeren.
De gelegenheid bestaat kandidaten voor het bestuur voor te dragen. Voordrachten kunnen bij de secretaris worden ingediend.
Andere huishoudelijke punten, die ter tafel komen, zijn het jaarverslag van de Secretaris (opgenomen in deze Strandloper), het financieel verslag van de Penningmeester (eveneens opgenomen in deze Strandloper) en het verslag van de kascommissie. Tevens zal er een nieuwe kascommissie worden benoemd.
Het speciale onderwerp van deze avond betreft traditiegetrouw weer deze omgeving. Onze voorzitter zal op deze avond zijn serie "Noordwijk in de vier jaargetijden" laten zien, die speciaal voor deze avond in een nieuw jasje is gestoken. U zult merken, dat er in onze omgeving gelukkig nog veel valt te beleven en te genieten.
Het bestuur wenst U een genoeglijke avond toe.

De secretaris.

NIEUWE GROENWANDELING DOOR NOORDWIJK

Hierbij wordt alvast de aandacht gevestigd op het uitkomen van Noordwijks Groenpad in deze maand. Dit groenpad is opgesteld door enkele leden van onze Vereniging en van de leefbaarheidsvereniging Kritisch Noordwijk. Deze leden zijn verenigd in de zogenaamde Groengroep, een werkgroep, die nauw de ontwikkelingen rond het openbaar groen in Noordwijk volgt en zonodig aanbevelingen of suggesties doet. Los van deze werkzaamheden heeft de Groengroep onlangs het plan opgevat een groene wandelroute uit te zetten, die langs de mooiste groene plekjes van Noordwijk voert. De route staat beschreven in een handzaam boekje, waarvan hieronder de voorplaat staat afgedrukt. Het geheel is verlucht met foto's en tekeningen van bomen, planten e.d.
Een speciaal woord van dank gaat uit naar de Stichting Noordwijk Promotion, die deze uitgave financieel mogelijk maakte, en naar de gemeente Noordwijk, die aan het groen langs de route nog eens speciaal aandacht heeft geschonken in de vorm van extra onderhoud, aanplant, schoonhouden e.d.
Nadere berichten over de prijs van het boekje en de officiële aanbieding hoort u nog op de komende ledenvergaderingen of kunt u straks in de kranten lezen.
Het spreekt tot slot voor zich, dat wij deze uitgave van harte bij u kunnen aanbevelen.

Het bestuur.

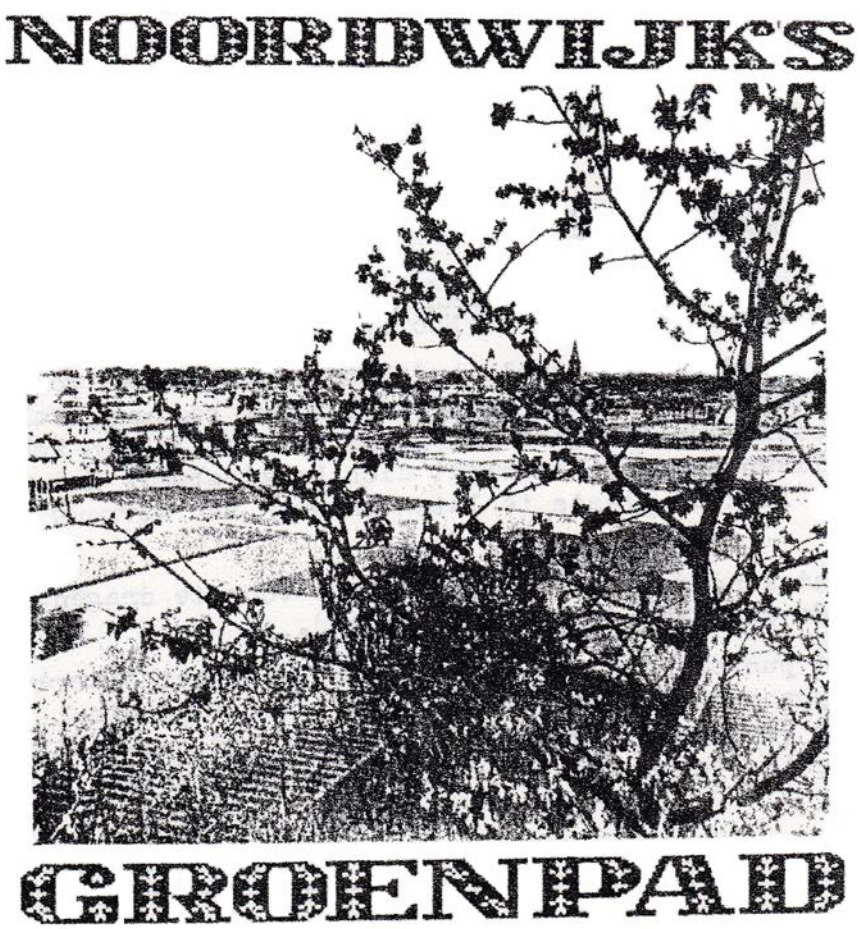

NATUURWANDELING DOOR NOORDWIJK BINNEN EN ZEE

JAARVERSLAG OVER 1988

In het afgelopen jaar vonden er binnen onze Vereniging weer de nodige belangrijke gebeurtenissen plaats. In het kort worden zij hier nog even in herinnering gebracht.

Natuurcentrum "Jan Verwey"

Rond ons Natuurcentrum is het afgelopen jaar weer veel gebeurd. Allereerst onderging het een grondige onderhoudsbeurt. Zo werd het houtwerk aan de buitenkant geheel geschilderd, terwijl er ook nog veel houtwerk werd vernieuwd. Ook had men enkele malen te kampen met lekkages, maar deze konden gelukkig tijdig worden verholpen. Verder werd een aanzet gegeven tot een betere luchtvochtigheidsbeheersing, hetgeen voor het behoud van opgezette dieren, boeken e.d. van groot belang is. Aan de buitenkant springt direct de prachtige nieuwe entree naar voren. Met name Arie Cramer, Jan Glasbergen en Adriaan Vink hebben hier veel werk verzet.

Paul Paumen moest door verandering van werkkring helaas het indelen van de medewerkers van het Natuurcentrum, het verantwoorden van de inkomsten van entree en verkopen en het opstellen van bezoekersoverzichten staken. Gelukkig zijn mevr.Werner en dhr.v.Dijk bereid gevonden deze taken uit te voeren.

Diverse aanschaffingen konden t.b.v. het Natuurcentrum worden gedaan, waaronder een bandstuurapparaat. Zo'n apparaat laat dia's en geluid synchroon lopen. Verder werden dia's en boeken aangeboden, o.a. door mevrouw Tavenraat uit Katwijk. Ook werd een prachtige vitrine ontvangen van het echtpaar Van Schooten.

Tegen het einde van het afgelopen jaar werd een aanvang gemaakt met de voorbereiding van een ingrijpende verbouwing in ons Natuurcentrum. De belangrijkste reden hiervoor is, dat de bibliotheekzaal belangrijk uitgebreid moet worden om het publiek tijdens wisseltentoonstellingen in de grote zaal behoorlijk te kunnen opvangen. In de tweede plaats is de huidige keuken veel te klein en niet geschikt om voorraden op te slaan. Daarom wordt een stukje van de permanente tentoonstellingsruimte opgeofferd, maar het resultaat, dat nu reeds duidelijk te zien is mag er beslist wezen. Velen hebben aan deze verbouwing meegewerkt en aan hen past in dit verband een extra woord van dank.

Tentoonstellingen

In het afgelopen jaar werden drie prachtige wisseltentoonstellingen gehouden, die veel publiek trokken. In het voorjaar werd begonnen met de tentoonstelling "Noordwijk een Cruydthof". Deze tentoonstelling bracht de unieke ontwikkeling van de kruidenteelt te Noordwijk in beeld. De aanleiding tot deze tentoonstelling werd gevormd door het uitbrengen van een boek over de kruiden- en bollenteelt te Noordwijk, geschreven door onze secretaris. Tijdens de opening van deze tentoonstelling op 30 maart jl. werd dit boek officieel aan het gemeentebestuur aangeboden.
Tijdens de zomermaanden werd de tentoonstelling "Duimelijntje" naar Noordwijk gehaald, die speciaal voor kinderen zeer geschikt was en hen ook bijzonder aansprak. Op het niveau van kinderen kon op aanschouwelijke wijze een boeiende tocht door het natuurleven worden gemaakt.
De laatste tentoonstelling vond plaats in de herfst en droeg de titel "Natuur je buur". Deze tentoonstelling bestond uit zeer artistieke foto's van de Noordwijkse fotoclub X-65. Op zeer uiteenlopende wijzen word de natuur voor toeschouwers aanschouwelijk gemaakt.

Acties

Voor wat betreft onze acties stond het afgelopen jaar voornamelijk in het teken van de Hoogewegpolder, een sterk bedreigd weidegebied tussen Rijnsburg en Noordwijk. Er lag een plan om deze polder voor een belangrijk deel

te bestemmen voor kassenbouw, met name op dat gedeelte, waar de meeste broed- en trekvogels zich ophouden. De dreiging is helaas nog niet weggenomen, maar wij hebben het idee, dat t.o.v. de oorspronkelijke plannen toch een niet onbelangrijke winst is behaald. Ook dit jaar zal de strijd om het behoud van deze polder worden voortgezet.
De weilanden rond de voormalige abdij Leeuwenhorst in de gemeente Noordwijkerhout lijken te zijn gered. Voor de Raad van State hebben wij nog eens duidelijk onze standpunten t.a.v. het behoud van deze weidegebieden bepleit.
Eveneens bij de Raad van State hebben wij gepleit voor het behoud van het landgoed Offem in de gemeente Noordwijk. Hoewel dit mooie oude bosgebied definitief gevrijwaard lijkt te zijn van villabouw e.d. is helaas de mogelijkheid tot het oprichten van een omvangrijke centrale bebouwing niet verdwenen. Definitief uitsluitsel hieromtrent wordt pas gegeven bij het uitbrengen van de definitieve Kroonuitspraak, die nog wel enige tijd op zich zal laten wachten.
Een belangrijk initiatief werd eind vorig jaar vernomen van de zijde van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland. Dit initiatief komt er op neer, dat de meeste laatste weidegebieden in De Bollenstreek beschermd zullen worden m.a.w. zij mogen niet of niet zondermeer tot bollengrond worden omgespoten.
In een vergadering op het Provinciehuis, waarin deze materie werd behandeld, hebben wij ons standpunt t.a.v. bescherming van weidegebieden nog eens duidelijk naar voren gebracht. Wellicht heeft dit tot dit welhaast unieke initiatief bijgedragen.

Paddenbescherming

Ook het afgelopen jaar hebben vele vrijwilligers binnen onze vereniging weer meegeholpen aan het redden van de vele duizenden padden, die in het vroege voorjaar vanuit het duin de Vogelaarsdreef en de Kapellenboslaan in Het Langeveld oversteken.
De plannen om te komen tot een meer definitieve vorm van bescherming kregen meer vorm. Zo bleek de Provincie te kunnen instemmen met de financiering van een soort proefproject, waarbij langs de weg een afrastering wordt geplaatst en de padden via tunnels onder de weg worden geleid. Op het ogenblik wordt een ontwerp voor zo'n proefproject binnen de gemeente Noordwijk opgesteld. Laten we hopen, dat straks deze proef een zodanig succes heeft, dat het gehele traject op deze wijze afdoende beschermd kan worden.

Instructiebord Hoogewegoolder

Via het Wereldnatuurfonds en de Provincie Zuid-Holland kregen wij het bericht dat in het kader van "Het Nationaal Geschenk" ons een bedrag van rond f 1.000,- zou worden geschonken voor het doen oprichten van een instructiebord op de picknickplaats in de Hoogewegpolder. Op dit bord zullen de voornaamste weide- en broedvogels van deze polder worden afgebeeld met vermelding van de voornaamste kenmerken. Het bord zal nog in dit voorjaar officieel in gebruik worden gesteld.

Jeugdafdelingen

Voor de jongere jeugd van 8 tot 12 jaar werd er door de begeleidsters van deze jeugdgroep een heel jaarprogramma opgesteld met tal van leuke en interessante activiteiten zoals speurtochten, excursies, wintervoedering, surprises maken enz.
De oudere jeugdafdeling is nog steeds niet erg op dreef gekomen. Het lag in de bedoeling, dat deze groep wat op eigen krachten zou gaan opereren, maar kennelijk wil dit nog niet erg lukken. Wel zijn verschillende leden van deze groep betrokken bij projecten als paddenbescherming, inventarisatie e.d.

Cursussen

Het afgelopen jaar werd een tweetal cursussen georganiseerd, die beide zeer goed bezocht werden. De eerste cursus werd gehouden in het voorjaar en droeg als titel "Vogelherkenning". Het ging hierbij om twee lesavonden en twee excursies. In het najaar kwamen speciaal de trekvogels aan bod, die wederom gedurende twee avonden en twee excursies werden behandeld.

Vogelwerkgroep

De Vogelwerkgroep, bestaande uit leden, die zich in het bijzonder met vogel-inventarisatie bezighouden, kwam vorig jaar twee maal bijeen. Met name kwamen de inventarisaties aan de orde, die jaarlijks door deze leden worden uitgevoerd. Deels zijn deze inventarisaties van belang voor het samenstellen van het boekwerk "De Vogels van Noordwijk", dat dit jaar zal uitkomen. Ook voor de Hoogewegpolder zijn telgegevens van groot belang gebleken, want daarmee kon menig pleidooi voor het behoud van deze polder gewonnen worden.

De Vogels van Noordwijk

Zoëven is al over deze nieuwe uitgave van onze Vereniging gesproken.
Ter voorbereiding van deze uitgave kwam regelmatig een werkgroep bijeen, die alle gegevens, illustraties e.d. moest aandragen. Om het geheel financieel rond te krijgen werden sponsors aangezocht. Inmiddels is van de Lions Club Noordwijk een gift van f 5.000,-- ontvangen, waarmee al een belangrijk gedeelte gefinancierd kan worden. Het belooft een prachtig boekwerk te worden. Alle lof voor de medewerkers aan deze uitgave.

Diverse activiteiten

Tussentijds werden nog allerlei activiteiten gepland, waarvan we er nog enige hier laten volgen. Zo werd uitgebreid van gedachten gewisseld over een nieuw "jasje" van De Strandloper. Gepoogd zal worden ons blad wat aantrekkelijker er uit te laten zien.
Verder is er een nieuw logo voor onze Vereniging ontwikkeld. Tijdens de afgelopen Jaarvergadering werd een keuze gedaan uit drie verschillende ontwerpen. Het gekozen ontwerp werd verder uitgewerkt en geschikt gemaakt voor briefpapier, de presentatie van onze Vereniging naar buiten e.d.
Van de gemeente Leiden ontvingen we het bericht, dat er belangstelling bestaat voor een uitwisseling tussen enkele Engelse natuurliefhebbers uit Oxford en leden van onze Vereniging. Met Pasen zullen de eerste Engelse gasten bij ons arriveren. Het komend jaar zullen wij een tegenbezoek brengen. Leuke kontakten zijn inmiddels opgebouwd met de N.J.N. afd. Bollenstreek. Een grote groep enthousiaste jonge natuurliefhebbers heeft enkele malen ons Natuurcentrum als plek van samenkomst gekozen.
Op 27 augustus jl. waren we weer present op de grote markt te Noordwijk Binnen, die werd georganiseerd in het kader van het hulpprogramma voor Burkina Fasso. Mede door onze inzet kon weer een stukje ontwikkelingswerk worden gefinancieerd.
Ter voorbereiding van wisseltentoonstellingen en het helpen inrichten en onderhouden van de permanente expositieruimte in het Natuurcentrum werd een speciale tentoonstellingsgroep in het leven geroepen, die het vorig jaar enthousiast aan het werk ging.
Met de musea in De Bollenstreek onderhouden we ook regelmatig kontakt. Een gezamenlijke vrucht is het organiseren van een speciaal museumweekend in het begin van april, waarin in de richting van het publiek, nog eens speciaal de aandacht wordt gevestigd op de rijke kollekties, die er in de diverse musea en bezoekerscentra in onze streek te bezichtigen zijn. Verder stond het afgelopen jaar in het teken van het Museumjaar 1988. Daardoor kon ook ons Natuurcentrum nog eens extra in de publiciteit gebracht worden.

Excursies

Ook in het vorig jaar werden er weer de nodige excursies georganiseerd. Naast de excursies in het kader van de reeds genoemde cursussen gingen we op 7 mei luisteren naar de Nachtegalen in de Noordduinen, bezochten we het landgoed Offem op 13 mei en gingen we op 17 juni de planten bekijken in de Zuid-duinen ten zuiden van Noordwijk. Op 27 en 28 december trok een grote groep naar de Flevo-Polder en naar Friesland om naar de ganzen te kijken, die er in grote getale te bewonderen waren.

Ledenvergaderingen

29 januari:	Lezing met dia's over de Pyreneeën;
26 februari:	Lezing van Gert Slager over het leven op en rond het strand;
25 maart:	Lezing van Dick Passchier over de Noordduinen;
29 april:	Lezing van mevr. Waterreus en de heer Dekker over de Boerhaavetuin en het Boerhaavehuis te Voorhout;
27 mei:	Lezing van Kees Verweij en Dick Hoek over de vogels van Oost-Afrika;
24 juni:	Lezing van Kees Verweij en Hein Verkade over Schiermonnikoog;
26 augustus:	Lezing van de heer Eriks over het natuurleven in Suriname;
30 september:	Lezing van de heer Konings over de landgoederen in en rond De Bollenstreek;
28 oktober:	Lezing van Hans Adema over het natuurleven van Leiden en omgeving;
25 november:	Lezing van Peter Lina over vleermuizen.

Slotwoord

Naast de hierboven opgesomde activiteiten is er in stilte nog heel veel gedaan door vele andere leden van onze Vereniging. Ook aan hen nog een bijzonder woord van dank voor al hetgeen zij voor onze Vereniging het afgelopen jaar hebben gedaan. Alvorens te besluiten moeten we nog even. stilstaan bij het plotselinge verscheiden van een van onze meest actieve leden n.l. Frans van den Berg uit De Zilk. Zijn heengaan betekent voor ons nog steeds een groot gemis. Eind januari vorig jaar hebben wij hem naar zijn laatste rustplaats begeleid.

De Secretaris,
Verweij.

ONTHULLING INFORMATIEBORD IN DE HOOGEWEGPOLDER

Op zaterdag 8 april om 11.00 uur 's morgens zal de Gedeputeerde voor Ruimtelijke Ordening in het College van Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland, mevrouw L.Stolker-Nanninga, een speciaal informatiebord onthullen, dat onder leiding van onze Vereniging is vervaardigd door mevrouw E.de Geus. Dit bord kon verder tot stand worden gebracht dank zij een gift uit de opbrengst van het Nationaal Geschenk onder bemiddeling van het Wereld Natuurfonds.
De onthulling vindt plaats op de picknickplaats langs het nieuwe provinciale fietspad aan de Katwijker Watering.
Op het bord staan belangrijke vogels afgebeeld, die in de Hoogewegpolder te zien zijn. Het publiek wordt op deze wijze geïnformeerd over het rijke dierenleven in deze polder.
Een ieder is hierbij voor deze onthulling van harte uitgenodigd.

Het bestuur

FINANCIEEL VERSLAG 1988

STAAT VAN **B**ATEN EN LASTEN		1988		
Baten				
Contributies, donaties	9.232			
Rente	1.382			
Batig saldo verkoop	1.580			
Saldo baten			*f*	12.194
Lasten				
Jan Verwey Centrum				
Entree, spec. avonden	2.817			
Giften	421			
Batig Saldo kantine	560			
Bijdrage Stivono	500			
Exploitatie, onderhoud		4.623		
Bibliotheek		156		
Expositie		1.222		
Nadelig saldo				1.703
Strandloper				
Advertenties	225			
Papier en materiaal		1.192		
Portokosten		339		
Reparaties		675		
Nadelig saldo				1.981
Diverse lasten				
Bestuurskosten,verg,activ		1.158		
Contrib. zusterverenigingen		723		
Saldo div. lasten				1.881
Jaarresultaat			*f*	6.629
Aanschaf duurzame goederen				889
Reservering vogelboek				2.000
Reservering groot onderhoud				2.000
Reservering verbouwing				1.000
VOORDELIG EXPLOITATIE SALDO			*f*	740

BALANS PER 31 DECEMBER 1987

ACTIVA		*PASSIVA*		
Kas, Bank, Giro	ƒ 25.510	Vooruitbet. contr.	ƒ 97	
Te ontv. rente	1.021	Te bet. tentoonst.	26	
Voorraad	p.m.	Reserve Vogelboek	6.000	
Overige bezittingen	p.m.	Onderhoud	4.942	
		Onderhoud kort termijn	750	4)
		Vermogen	14.716	
	ƒ 26.531		*ƒ 26.531*	

BALANS PER 31 DECEMBER 1988

ACTIVA			*PASSIVA*		
Kas, Bank, Giro	ƒ 35.201		Vooruitbet. Contr	ƒ 94	
Te ontv. Rente	1.332		Te betalen porto Strandloper	41	
Voorraad	p.m.	1)	Reserve Vogelboek	13.000	3)
Overige bezittingen	p.m.	2)	Onderhoud	6.942	4)
			Verbouwing	1.000	5)
			Vermogen f 14.716		
			Expl saldo 740		
				15.456	
	ƒ 36.533			*ƒ 36.533*	

TOELICHTING FINANCIEEL VERSLAG

1. De voorraad eind 1988 is moeilijk te waarderen, doch niet van grote omvang; deze is daarom p.m. opgenomen. Hetzelfde geldt voor de papiervoorraad voor de Strandloper.
2. De vereniging bezit, behoudens de bibliotheek en de inventaris van het Verweycentrum, twee schrijfmachines, een stencilmachine, een dia-apparaat, geluidsapparatuur, een binoculair en kijkers alles is p.m. gewaardeerd omdat verkoop niet in de bedoeling ligt.
3. Aan de reserve voor het Vogelboek is, evenals vorige jaren, toegevoegd een bedrag van ƒ 2000,- uit de exploitatie. Tevens is de reserve verhoogd met ƒ 5000, voor dit doel aan de vereniging geschonken uit de opbrengst van het Oranjebal.
4. De reserve onderhoud kort termijn van ƒ 750.- is gebruikt voor het opknappen van de entree van het Verweycentrum. De algemene reserve onderhoud is evenals vorig jaar verhoogd met ƒ 2000,- uit de exploitatie.
5. Er is eind 1988 besloten tot een ingrijpende verbouwing van het Verweycentrum. Door een reservering van ƒ 1000,- worden de uitgaven over twee jaar verdeeld.
6. Er is nog een stille reserve aanwezig wegens achterstallige contributies, alsmede in de aanwezige voorraad.

J.Ch. Veefkind,
Penningmeester.

LEDENVERGADERINGEN

Uit de ledenvergadering: van vrijdag 25 november 1988:

Mededelingen bestuur:

— Ganzenexcursie: Nog even wordt de aandacht gevestigd op de ganzenexcursie, die zal plaatsvinden op 27 en 28 december a.s. Nader mededelingen hierover zijn te vinden in de komende Strandloper.
— Hoogewegpolder: Op zaterdag 26 november a.s. wordt er voor het gemeentebestuur van Noordwijk een specials fietsexcursie naar de Hoogewegpolder georganiseerd. Het doel is de waarde van dit gebied als verblijfplaats van duizenden trek— en broedvogels te laten zien. Zoals bekend dreigt in deze prachtige polder in de nabije toekomst kassenbouw te worden gerealiseerd. Hopelijk zal deze excursie het gemeentebestuur tot andere gedachten brengen.
- Wintersluiting: Begin december a.s. zal het Natuurcentrum voor het publiek worden gesloten. Op aanvraag zal het Natuurcentrum tijdens de wintermaanden wel voor speciale groepen geopend zijn. Bijeenkomsten voor leden, jeugd e.d. vinden echter gewoon doorgang. Begin maart gaat het Natuurcentrum weer voor het publiek open.
— Cursus over landschap en insekten: In de maand april 1989 zal er weer Een speciale cursus worden georganiseerd voor leden en belangstellenden. Ditmaal zullen landschap en insekten centraal staan. Nadere mededelingen omtrent opgave e.d. komen nog in De Strandloper en in de regionale bladen te staan.

Waarnemingen

De grote koppel Spreeuwen, die ieder jaar zich bij de "Sikkens" te Sassenheim ophoudt, is nu nabij de brug bij Leimuiden waargenomen.
Helaas zijn deze week de eerste olieslachtoffers in het Vogelasiel gebracht, waaronder een Kleine Alk.
Nabij het zweefvliegveld in het Langeveld zijn een Sperwer en een Halsbandparkiet waargenomen. Verder is daar in de lucht een grote groep Grauwe Ganzen gezien.
Op de zogenaamde Driehoek in de Staatsduinen, direct ten noorden van Noordwijk aan Zee, zijn twee mannetjes Goudvink gezien. In het Langeveld is verder een vrouwtje Goudvink waargenomen.
In de wijk Duinpark te Noordwijk aan Zee zijn onlangs twee Pestvogels gezien. Verder zat een groep van 29 Bonte Kraaien in deze tijd aan het strand voor Noordwijk. De Bonte Kraai is de laatste tijd een zeldzame verschijning geworden.

Lezing van de heer P. Lina over Vleermuizen

De voorzitter geeft thans het woord aan de heer Lina, die allereerst een inleidend praatje houdt over het voorkomen van vele verschillende soorten vleermuizen in tal van verschillende gebieden over de wereld. Ook gaat hij in op de vele bijzondere eigenschappen van deze boeiende groep dieren. Aan de hand van dia's licht hij deze typische eigenschappen, zoals hun vliegkunst, het uitzenden van geluidssignalen, hun winterslaap e.d. verder toe. Zeker in ons land zijn de vleermuizen bepaald bedreigd en er moet nog veel worden gedaan, zoals het creëren van geschikte winterverblijven, om hun bestaan ook in ons land zeker te stellen.
Na afloop van de lezing krijgt de heer Lina een warm applaus. De voorzitter dankt hem namens het bestuur en heet hem vervolgens van harte welkom voor een volgende keer.

Uit de ledenvergadering van vrijdag 27 januari 1989:

Ingekomen en verzonden stukken

Er is allereerst een folder binnengekomen van de Stichting Natuur- en Landschapsbeheer Zuid-Holland over een tweetal cursussen over weidevogelbeheer en over amfibieën en reptielen. Deze cursussen worden onder de aandacht van de aanwezigen gebracht.
Voor het overige is er de nodige correspondentie over de Hoogewegpolder met diverse instanties. Daarover volgt straks meer.

Mededelingen bestuur

- Cursus over het landschap: Op maandag 10 april a.s. zal 's avonds een cursusavond over het landschap worden gehouden. Deze avond zal op 15 april a.s. worden gevolgd door een excursie.
- Ontwikkelingen rond de Hoogewegpolder: Via brieven zijn de Provincie en tal van andere instanties op de hoogte gesteld van de dreigende kassenbouw in de Hoogewegpolder. Verder is onlangs het bestuur en de directie van Veiling Flora te Rijnsburg op bezoek geweest in het Natuurcentrum op uitnodiging van de Vereniging. Met hen viel zeer goed te praten en de bereidheid werd uitgesproken alternatieve lokaties te onderzoeken om zodoende de Hoogewegpolder te kunnen vrijhouden. Heel anders verliep een gesprek op het gemeentehuis van Rijnsburg, waar een drietal bestuursleden van de Vereniging aanwezig waren. Daar werd voorgesteld ongeveer 10 à 13 ha van de Hoogewegpolder langs de Rijnsburgse gemeentegrens te bestemmen voor kassenbouw. Over alternatieve lokaties viel niet te praten. Het bleek, dat t.b.v. de glastuinbouw reeds belangerijke stukken grond in het betwiste gebied waren aangekocht. Het College van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland is reeds door de Vereniging van deze teleurstellende uitkomst door de Vereniging op de hoogte gesteld. De komende tijd zal de aandacht gericht worden op de plaatselijke bestuurders om te bewerkstelligen, dat kassenbouw in de Hoogewegpolder niet in het nieuwe ontwerp-bestemmingsplan terecht komt.
- Verslag verbouwing in het Natuurcentrum: De voorzitter wijst op de verbouwing in het Natuurcentrum, die inmiddels goeddeels achter de rug is. De bibliotheekzaal is hierdoor belangrijk uitgebreid en kan tijdens wisseltentoonstellingen nu goed voor ledenbijeenkomsten en cursussen gebruikt worden. Verder is de keuken verplaatst naar een hoekje in de permanente tentoonstellingsruimte en kon daardoor belangrijk worden uitgebreid. De uitvoerders Arie Cramer, Jan Glasbergen, Adriaan Vink, Leen van Duin, Leen Bedijn, Peter Goeienbier en Wim Baalbergen verdienen alle lof voor dit prachtig stuk werk.
- Komende paddenbescherming in Het Langeveld: Hoewel de gemeente Noordwijk thans werkt aan de voorbereiding van de aanleg van een proefbeschermingstraject in Het Langeveld, ziet het er thans naar uit, dat het komend seizoen nog via de oude methode gewerkt zal moeten worden. Daarbij zal weer een beroep gedaan moeten worden op vele vrijwilligers. De voorzitter roept de aanwezigen op zich hiervoor ter beschikking te stellen.
- Verzoek uileballen te leveren aan Toos Bom: In het kader van de komende activiteiten tezamen met scholen e.d. is er dringend behoefte aan uileballen. Degene, die ze heeft of nog vindt, wordt verzocht zich in verbinding te stellen met Toos Bom.

Waarnemingen en rondvraag

Zondag a.s. is er om 14.30. uur een speciale bijeenkomst in De Duinpan te De Zilk, waarbij werk van Frans van den Berg wordt getoond, die het vorig jaar is overleden. Een ieder is van harte welkom.
Aan het Limburg Stirumkanaal in de Amsterdamse Waterleidingduinen zijn diverse Nonnetjes en Middelste Zaagbekken gezien. Ook werd in deze omgeving nog een Sperwer waargenomen.

Meegedeeld wordt, dat de Ooievaars nog steeds in Lisse worden waargenomen. Dit komt waarschijnlijk door het voeren van deze vogels.
Henk van Duyn meldt, dat op 23 december jl. bij hem achter in de tuin van de Johannes Molegraafstraat te Noordwijk een Sperwer een Merel sloeg.
Nabij het viaduct bij de Sikkensfabrieken te Sassenheim is weer een grote groep Spreeuwen waargenomen. Aan de Zilkerduinweg nabij De Zilk is een Zwarte Specht gezien. Verder zijn er weer Fraters in de Coepelduinen ten zuiden van Noordwijk en in de duinen rond het Zeehospitium te Katwijk waargenomen.
Opvallend waren de grote groepen Kramsvogels en Kauwen van de laatste tijd.
Nabij de Wilhelminastraat te Noordwijk Binnen werden onlangs 12 Staartmezen en 1 Goudhaantje gezien.
Verdere waarnemingen zijn nog enkele reeds nestelende Futen, een roepende Bosuil, een Drieteenstrandloper in het duin en een Grote Burgemeester op het strand.

Lezing van de heren De Jonge en Steenvoorden over het nationale park "The Everglades" in Florida (Verenigde Staten)

De voorzitter geeft thans het woord aan de heer De Jonge, die allereerst een kort reisverslag geeft van zijn tocht en de bezoekmogelijkheden aan dit nationale park. Daarna laat hij mooie beelden zien van verschillende belangwekkende vogelsoorten, die in dit uitgestrekte moerasgebied voorkomen. Ook de bekende Kaaimannen passeren de revue. In aansluiting op de vertoning van de heer De Jonge laat de heer Steenvoorden, die eveneens het vorig jaar dit gebied heeft bezocht, ook nog een aantal prachtige vogels zien, zoals verschillende reigers, pelikanen e.d. Na afloop van de beide lezingen dankt de voorzitter de beide sprekers voor hun boeiende dia's en verhalen. Deze dank wordt van uit het publiek ondersteund door een luid applaus.

LEDENADVERTENTIES LEDENADVERTENTIES LEDENADVERTENTIES

TE KOOP

VERREKIJKER
Swift Audubon HR/5 8.5x44 - vrijwel ongebruikt – inklusief regenkapje en luxe tas - ook geschikt voor bildragers
Prijs: ƒ 525,00

VERREKIJKER
Swift Supreme 10x50 - in zeer goede staat – inklusief leren draagriem - ook geschikt voor bildragers
Prijs: ƒ 485,00

TELESKOOP
Bushnell Spacemaster met 45° inkijk - in zeer goede staat inklusief zoomokulair 15x-45X
Prijs: ƒ 700,00

Inlichtingen: W.J. Hooymans
Teylingerlaan 47
2171 CC SASSENHEIM
Tel. 02522 0 12185

BROEDVOGELINVENTARISATIES IN DE OMGEVING VAN NOORDWIJK EN NOORDWIJKERHOUT IN 1988.

1. Inleiding

Het afgelopen jaar kon de inventarisatieronde, waarmee in 1983 was begonnen, worden afgesloten. Er werden 24 kavels met een totale oppervlakte van c. 1900 ha op broedvogels onderzocht. De kaart op blz. 20 geeft hiervan een overzicht. In de periode 1983-88 is nu een gebied van ongeveer 6.500 ha onderzocht. Deze oppervlakte beslaat nog geen 0,2% van de oppervlakte van Nederland. Uit een vergelijking van de aantallen broedvogels van het gebied met die van geheel Nederland blijkt, dat vooral de Engelse Gele Kwikstaart hier veel talrijker is dan gemiddeld in de rest van Nederland. In het onderzoekgebied broedt c. 20% van de Nederlandse populatie. Het hoofdverspreidingsgebied van de Engelse Gele Kwikstaart bevindt zich in Groot-Brittannië. De bollenstreek vormt de oostelijke begrenzing van het verspreidingsgebied.
Ook van veel duinsoorten broedt meer dan één procent van de Nederlandse populatie in het onderzoekgebied (tabel 1).

Soort	geschat aantal in het onderzoekgebied	geschat aantal in geheel Nederland (SOVON 1987)
Engelse Gele Kwikstaart	45- 55	200- 350
Nachtegaal	390-420	7500-10000
Paapje	12- 15	700- 1000
Roodborsttapuit	25- 40	1600- 2300
Tapuit	170-180	1900- 2500
Sprinkhaanrietzanger	70- 80	3000- 5000
Barmsijs	20 -25	600- 1000

Tabel 1: Vergelijking de aantallen van enkele broedvogels van het onderzoekgebied met die van geheel Nederland

Aan de andere kant ontbreken in het gebied ook veel Nederlandse broedvogels.
In de eerste plaats is voor veel soorten het geschikte biotoop niet of nauwelijks aanwezig. Hierdoor ontbreken bijvoorbeeld soorten van grotere moerassen zoals Roerdomp, Blauwborst, Grote Karekiet en Snor.
Ook zijn verschillende soorten afwezig, doordat het biotoop in de loop der tijd zo veranderd is, dat het als broedgebied niet meer geschikt is. Dit is bijvoorbeeld het geval met de Strandplevier en de Bontbekplevier. Door de toegenomen recreatie heeft het strand als broedgebied zijn betekenis geheel verloren.
Tenslotte is er een groep soorten, waarvoor voldoende geschikt biotoop voorhanden is. Het gaat hierbij vooral om soorten van bosrijke landschappen. Deze zijn in vergelijkbare biotopen in Oost- en Midden-Nederland beslist niet zeldzaam. Doordat de hier besproken bossen ten opzichte van het hoofdverspreidingsgebied echter nogal geïsoleerd liggen, hebben ze het gebied nog niet bereikt of komen hier slechts incidenteel tot broeden. Tot deze groep behoren ondermeer Buizerd, Havik, Sperwer, Kramsvogel, Bonte Vliegenvanger en Appelvink. Naar verwachting zullen enkele van deze soorten binnen afzienbare tijd tot de regelmatige broedvogels van het gebied gerekend kunnen worden.

Uit het zesjarig broedvogelonderzoek zijn natuurlijk veel interessante gegevens te halen. In dit artikel zal worden volstaan met een korte bespreking van de resultaten van 1988. De resultaten van de inventarisaties in de AW-duinen worden op blz. 27 toegelicht. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan het boek "De Vogels van Noordwijk en omstreken". Hierin wordt uitgebreid aandacht besteed aan de broedvogels en ondermeer de resultaten van 22 jaar broedvogels inventariseren op een rijtje gezet. Naar verwachting zal het boek in het komende najaar verschijnen.

2. Methode

Twee kavels (nr.1 en 2) werden geheel volgens de landelijk toegepaste methode van het Broedvogel Monitoring Project onderzocht. Bij de overige kavels (inclusief Offem) werd gestreefd de B.M.P.-methode zoveel mogelijk te volgen. Vanwege het tijdrovende karakter lukte dit echter niet helemaal. Verschillen met de B.M.P.-methode zijn: een latere start dan de vereiste vroege bezoeken (vanaf een half uur voor zonsopgang), vrijwel geen nachtbezoeken. Bij de meeste kavels was het aantal telronden voldoende. Bij enkele kavels werd de inventarisatieronde te vroeg (eind mei) afgesloten. De interpretatie van de in het veld verzamelde gegevens gebeurde wel zoveel mogelijk volgens de B.M.P.-methode. In de meeste kavels werden Huismus en Spreeuw niet geteld.

3. Resultaten

Hierna wordt het resultaat van de inventarisatie per kavel kort besproken. Per kavel worden achtereenvolgens vermeld: de inventariseerder(s), de tijd die aan het inventariseren is besteed en de grootte van de kavel. Vervolgens wordt de ligging, de begroeiing en het grondgebruik kort beschreven en wordt ingegaan op de broedvogelpopulatie van het terrein.

1. NIEUW-LEEUWENHORST, ZUIDWESTELIJK DEEL

Inventarisatie: Menco Wiersema, Jelle van Dijk en Dick Hoek. Tijd: circa 18 uur. Grootte: c. 15 ha. Deze kavel werd voor het vijfde achtereenvolgende jaar onderzocht. Het terrein bestaat uit loofbos met eeuwenoude beukenlanen, een waterpartij en enkele graslandjes. Veel opvallende verschuivingen met het voorgaande jaar waren er niet. Het aantal holenbroeders blijft hoog. De Fluiter was dit jaar talrijker dan ooit; er werden vier territoria gevonden. Het is echter niet uitgesloten dat een deel hiervan uit ongepaarde mannetjes bestond. Elk jaar worden er in mei Wielewalen op doortrek gezien; deze vogels blijven dan slechts enkele dagen aanwezig. Dit jaar werden er nog begin juni Wielewalen waargenomen; dit wijst op een broedgeval. In vergelijking met 1984 blijven Ringmussen, toen er 16 paar broedden, bijzonder schaars.

2. EEN GEDEELTE VAN DE NOORD-DUINEN

Inventarisatie: Dick Hoek. Tijd: 33 uur. Grootte: 53 ha. Ook deze kavel werd voor het vijfde achtereenvolgende jaar onderzocht. In de jaren 1982-83 werd het gebied ook geïnventariseerd, zij het niet geheel volgens de BMP-methoden). Het gebied bestaat voornamelijk uit duingraslanden met mossen, korstmossen en lage grassen en kruiden, graslanden met veel Helm en Duinriet en struwelen met veel Duindoorn, Gewone Vlier en Wilde liguster. Uit figuur 1 blijkt, dat evenals in andere duingebieden verschil-

Soort	Kavel 1: Nieuw-Leeuwenhorst					Kavel 2: Noord-duinen				
jaar:	1984	1985	1986	1987	1988	1984	1985	1986	1987	1988
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Boomklever	2	1	-	2	1	-	-	-	-	-
Boomkruiper	5	8	6	5	5	-	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bosrietzanger	1	2	1	1	-	1	-	-	1	-
Bosuil	1	1	1	0-1	1	-	-	-	-	-
Braamsluiper	-	-	-	-	-	-	3	2	2	1
Ekster	2	2	2	2	2	5	7	7	8	8
Fazant	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1
Fitis	13	10	8	7	6	21	14	13	16	24
Fluiter	-	-	-	2	4	-	-	-	-	-
Glanskop	3	2	4	5	4	-	-	-	-	-
Grasmus	-	-	1	1	-	15	15	11	17	21
Graspieper	-	-	-	-	-	12	7	7	6	9
Grauwe Vliegenvanger	1	3	-	4	1	-	-	-	-	-
Groene Specht	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
Groenling	1	4	1	1	1	-	-	-	-	-
Grote Bonte Specht	7	7	7	6	5	-	-	-	-	-
Heggemus	9	8	5	5	2	20	19	25	24	27
Holenduif	4	7	6	7	8	-	-	-	-	-
Houtduif	20	15	16	15	12	10	13	14	9	7
Houtsnip	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Huismus	1	3	1	1	1	-	-	-	-	-
Kauw	25	25	20	20-25	20	-	-	-	-	-
Kievit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kneu	-	-	-	-	-	35	30	25	14	12
Koekoek	1	1	-	1	1	2	3	2	2	3
Koolmees	35	34	31	26	25	2	3	1	3	3
Matkop	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	-	2	1	2	2	-	-	-	-	-
Merel	19	17	18	14	15	5	5	6	3	5
Nachtegaal	-	-	1	3	2	6	9	14	16	13
Patrijs	-	-	-	-	-	2	4	3	3	2
Pimpelmees	20	22	15	21	18	-	-	-	-	-
Ransuil	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ringmus	16	8	2	2	2	-	1	2	3?	-
Roodborst	16	19	20	14	20	1	-	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Spreeuw	22	20	12	15	5	-	-	-	-	-
Sprinkhaanrietzanger	-	-	-	-	-	-	1	2	1	1
Staartmees	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tapuit	-	-	-	-	-	5	4	6	6	7
Tjiftjaf	12	10	9	10	11	-	-	-	-	-
Torenvalk	1	1	1	0-1	-	1	-	-	-	-
Tortelduif	5	5	6	6	4	3	1	3	1	1
Tuinfluiter	2	4	5	7	8	-	-	-	-	-
Turkse Tortel	2	1	2	2	2	-	-	-	-	-
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	15	16	14	12	12
Vink	2	4	2	4	5	-	-	-	-	-
Vlaamse Gaai	4	3	3	3	4	1	1	1	1	1
Waterhoen	2	1	1	1	1	-	-	-	-	-
Wielewaal	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Wilde eend	3	5	16	5	5	1	1	2	2	1
Winterkoning	17	17	12	16	21	-	1	1	-	1
Wulp	-	-	-	-	-	2	1	1	1	1
Zanglijster	4	4	5	5	4	-	-	-	-	-
Zwartkop	9	11	9	7	8	-	-	-	-	-
Zwarte Kraai	2	1	2	2	1	-	2	2	2	2

lende soorten van struweel en ruigten toenemen. De Nachtegaal lijkt echter over zijn hoogtepunt heen te zijn.

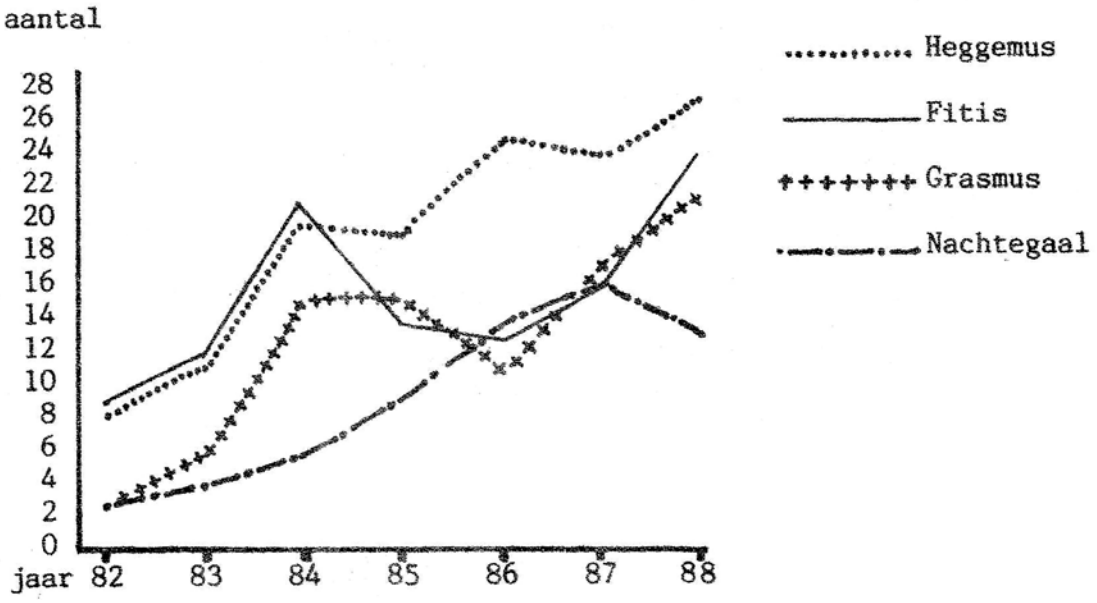

Figuur 1: Populatie-ontwikkeling van enkele struweelsoorten in een kavel in de Noordduinen 1982-88

In tegenstelling tot bijvoorbeeld de broedvogels van de AW-duinen blijven bodembroeders als Veldleeuwerik en Patrijs in deze kavel min of meer stabiel (figuur 2). De Graspieper begint zich te herstellen van de strenge winters van 1984-85. Ook dit jaar werd 's avonds en 's morgens vóór zonsopgang net buiten het terrein regelmatig een baltsende Houtsnip gezien en gehoord.

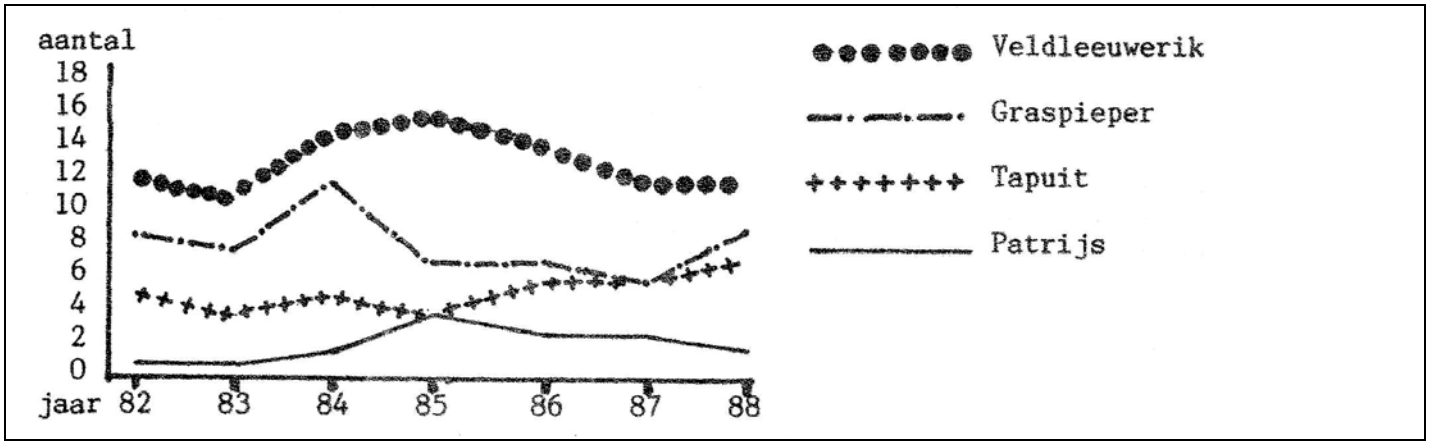

Figuur 2: Populatie-ontwikkeling van enkele bodembroeders in een kavel in de Noordduinen 1982-88

Op 25 juni werden in de Noordduinen alleen al vanaf het fietspad ten zuiden van de Duindamse Slag zes snorrende Sprinkhaanrietzangers gehoord. In 1983 broedden er in dit gedeelte van de Noordduinen nog maar drie paar. Eind mei werden twee Reeën gezien, die met enige moeite vanuit de zeereep zich door het prikkeldraad langs de Oorlogsweg worstelden en een veilig heenkomen zochten. Ook werden weer verschillende keren Vossen in het terrein gesignaleerd.

3. OFFEM

Inventarisatie: Hein Verkade. Tijd: 21 uur. Grootte: c. 32 ha. Voor een uitgebreide beschrijving van het landgoed wordt verwezen naar voorgaande maart-nummers van de Strandloper.
De stand van de Blauwe Reiger is gedurende de laatste vijf jaar vrij constant. In het voorjaar werden er twee Ooievaars boven de kolonie gezien, die pogingen deden een nest te kraken. De Blauwe Reigers wisten dit echter te voorkomen. Het is waarschijnlijk dat dezelfde Ooievaars in de kolonie Blauwe Reigers bij Lisse meer succes hadden en daar twee jongen grootbrachten.
Dankzij de afwezigheid van strenge winters gedurende de laatste jaren is de stand van de Winterkoning tot recordhoogte gestegen: het afgelopen jaar werden 23 territoria gevonden. Dat strenge winters een grote invloed hebben op de stand van de Winterkoning blijkt uit figuur 3. Strenge winters deden zich voor in de jaren 1978-79, 84-85 en 85-86. Ook blijkt uit de figuur dat de stand zich na enkele minder strenge winters snel herstelt.

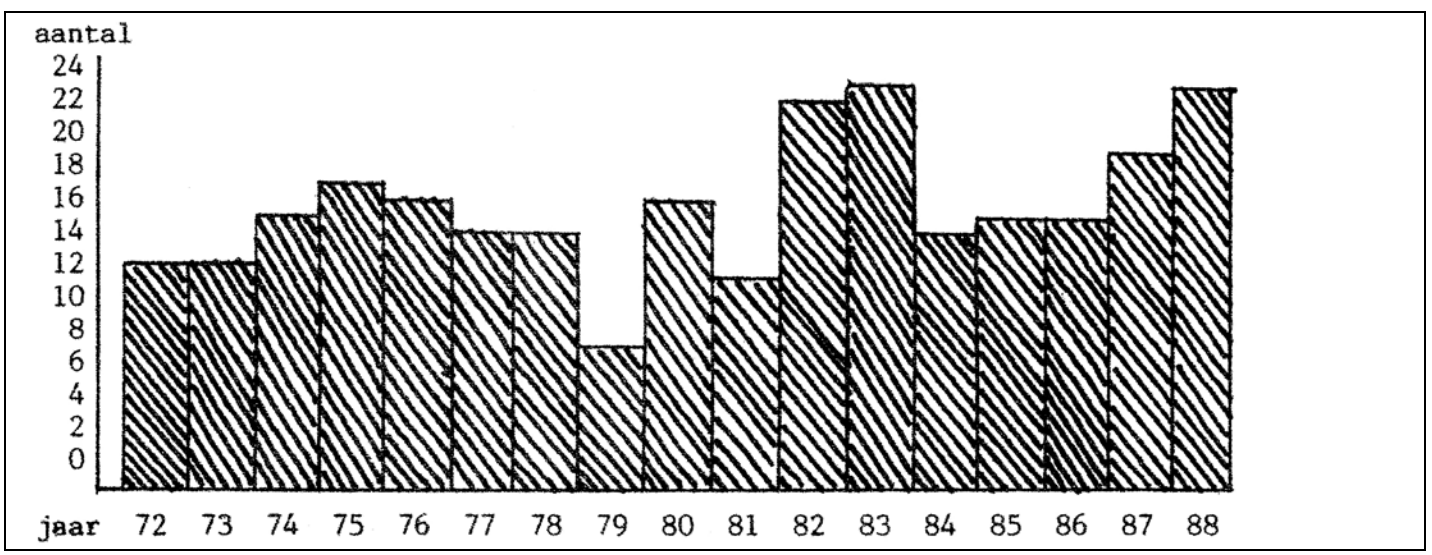

Figuur 3: Populatie-ontwikkeling van de Winterkoning op Offem 1972-88

Opmerkelijk is de waarneming van een paar Smienten op 8 mei. Later werden deze vogels ook nog in de polder Hoogeweg gezien. Begin mei werden verschillende doortrekkers gesignaleerd; o.a. Nachtegaal, Braamsluiper, Wielewaal en drie Fluiters.

4. DE ZEEREEP VAN DE LANGEVELDERSLAG TOT DE PROVINCIEGRENS, NOORDELIJK DEEL

Inventarisatie: Rien Sluys. Tijd: 17 uur. Grootte: c. 85 ha. Het gebied bestaat uit zeeduinen vanaf de Noord-Zuidhollandse grens zuidwaarts tot aan de strandslag ter hoogte van de Ruigenhoeker Schulpweg. In het oosten wordt het gebied begrensd door het raster van de AW-duinen. De vegetatie bestaat voornamelijk uit duingraslanden met veel Helm, mosvlakten met lage kruiden en grassen en dicht, laag struweel met voornamelijk Duindoorn, Wilde liguster en Gewone Vlier. Plaatselijk komen lage meidoorns voor. Er broeden drie soorten van de "Rode Lijst": Grasmus, Paapje en Tapuit. Vooral de aanwezigheid van twee paar Paapjes in het noordelijk deel van het gebied was een verrassing. Voorts broeden in het

gebied ondermeer Braamsluiper, Roodborsttapuit en Nachtegaal.

5. DE ZEEREEP VAN DE LANGEVELDERSLAG TOT DE PROVINCIEGRENS, ZUIDELIJK DEEL

Inventarisatie: Arie Cramer en Jan Glasbergen. Tijd: 30 uur. Grootte: c. 70 ha. Het terrein sluit aan bij kavel 4 en wordt in het zuiden begrensd door de Langevelderslag met een groot parkeerterrein en een winkelcentrum. Kavel 4 en 5 vormen ook wat vegetatie en broedvogels betreft één geheel; grote verschillen zijn er niet.
Grasmus, Heggemus, Fitis en Graspieper zijn de talrijkste broedvogels. Daarnaast broeden hier ook ondermeer Roodborsttapuit en Tapuit. De dichtheid van de Graspieper is in de kavels 4 en 5 het grootst van het gehele onderzoekgebied; er zijn meer dan 30 paar per 100 ha. aanwezig. De vier paar Huismussen kwamen tot broeden in het winkelcentrum Oase aan de Langevelderslag.

6. HET ZWEEFVLIEGVELD EN OMGEVING

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 5 uur. Grootte: c. 38 ha. Deze kavel ligt in het zuidelijk deel van de AW-duinen.
Het terrein bestaat voornamelijk uit een zweefvliegterrein met duin-grasland en enkele bosjes. Langs de randen zijn struweel en loofhout-beplantingen aanwezig. Het zweefvliegveld is arm aan broedvogels; slechts Veldleeuwerik, Patrijs, Ekster en Boompieper broeden hier. De overige soorten broeden in het loofhout, langs de randen van het gebied.

7. HET ZUIDELIJK DEEL VAN DE ZILKERPOLDER

Inventarisatie: Willem Baalbergen. Inventarisatietijd: c. 12 uur. Grootte: c. 125 ha. Deze kavel ligt tussen de provinciale weg en de Leidse Trekvaart; de zuidgrens wordt gevormd door de Delfweg. Het gebied bestaat voor het grootste deel uit bollenland met verspreide bebouwing. Langs de Delfweg liggen in het zuidoosten enkele percelen met grasland en in het noordwesten het buurtschap Ruigenhoek. Hier zijn Boerenzwaluw (met negen nesten) en Huiszwaluw (met tien nesten) broedvogel. Langs de Zilkerbinnenweg werd een zangpost van de Geelgors vastgesteld. In de beplantingen van twee erven werden twee territoria van de Spotvogel gevonden.

8. DE VOORMALIGE OOSTERDUINEN TEN OOSTEN VAN HET LANGEVELD

Inventarisatie: Ab Steenvoorde. Tijd: ruim 37 uur. Grootte: c. 150 ha. Deze kavel ligt tussen de Vogelaardreef in het noorden en de sportvelden van Noordwijkerhout in het zuiden.
Het gebied bestaat grotendeels uit bollenland, dat doorsneden wordt door brede zanderijvaarten. Voorts zijn er verschillende houtwallen aanwezig. Deze zijn grotendeels aangeplant op restanten van de eertijds uitgestrekte Oosterduinen. In het noorden bevindt zich een klein duinterrein met ondermeer eikehakhout. In de toekomst zal dit gebied bebouwd worden met een motel. Het wordt nu sterk verwaarloosd en o.a. veel gebruikt door crossmotoren.
Dankzij de aanwezigheid van veel verschillende landschapstypen broeden er in dit gebied 47 verschillende soorten. De talrijkste zijn: Meerkoet, Wilde Eend en Ringmus. De houtwallen en het duingebiedje worden bevolkt door o.a. Nachtegaal, Roodborst, Pimpelmees en Grasmus. Dankzij de

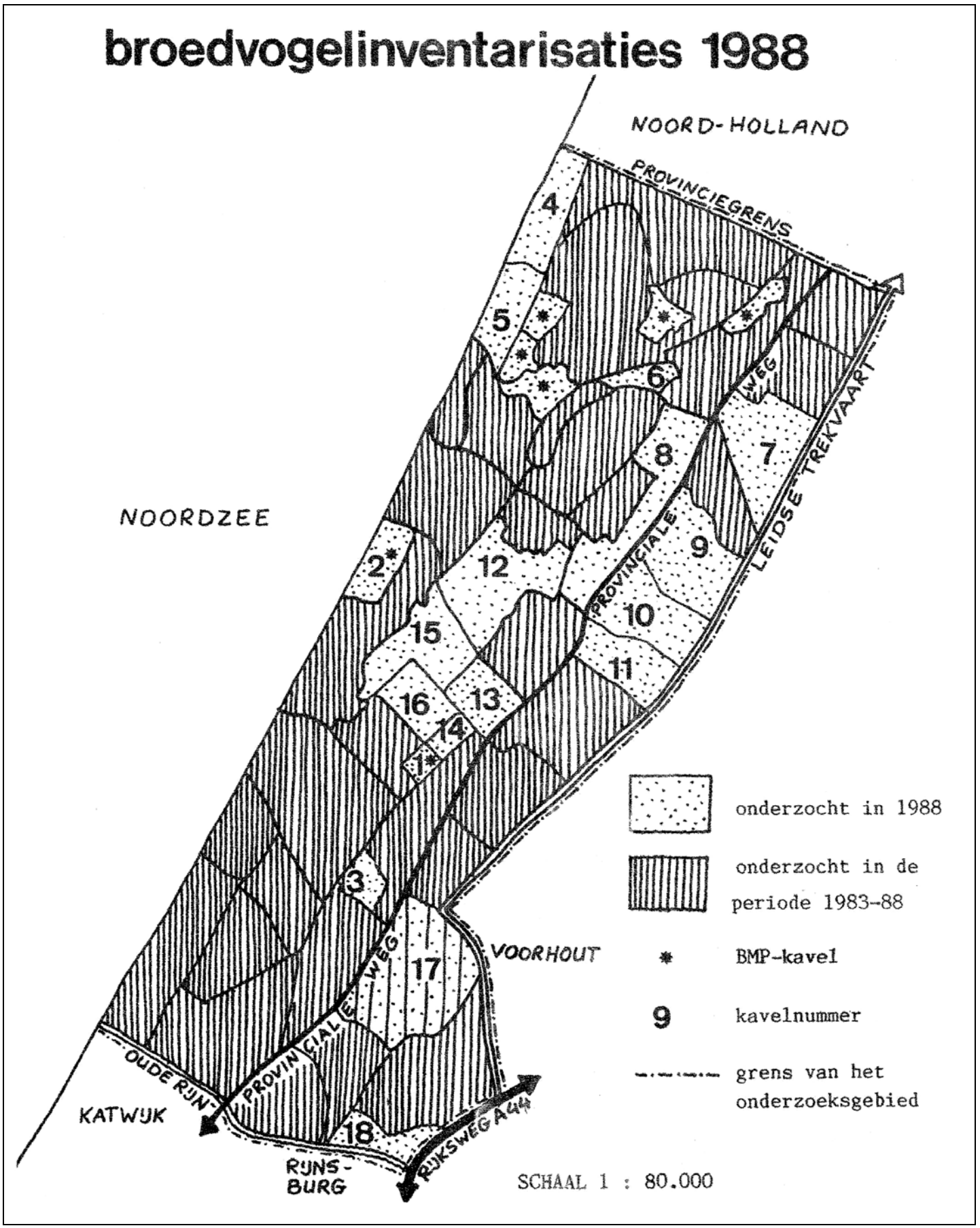
broedvogelinventarisaties 1988
NOORD-HOLLAND
PROVINCIEGRENS
NOORDZEE
LEIDSE TREKVAART
PROVINCIALE WEG
VOORHOUT
KATWIJK
OUDE RIJN
RIJNS-BURG
RIJKSWEG A44
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
onderzocht in 1988
onderzocht in de periode 1983-88
BMP-kavel
9 kavelnummer
grens van het onderzoeksgebied
SCHAAL 1 : 80.000

zeldzame combinatie van houtwallen die grenzen aan bollenvelden werden er in en in de directe nabijheid van dit gebied negen zangposten van de Geelgors gevonden. Hiermee is dit gebied het beste biotoop voor de soort uit de wijde omgeving. Waarschijnlijk is de Geelgors elders in de provincie Zuid-Holland als broedvogel vrijwel verdwenen. Dankzij de talrijke zanderijvaarten met een plaatselijk goed ontwikkelde oever- en watervegetatie zijn ook de watervogels goed vertegenwoordigd: Fuut, Meerkoet en Kuifeend brachten hier hun jongen groot.

9. HOGEVEENSE POLDER MET BOERDERIJ SIXENBURG

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 21 uur. Grootte: c. 180 ha. Deze kavel vormt met de kavels 10 en 11 in feite een geheel. De drie kavels zijn alle gelegen in de Hoogeveense Polder en worden begrensd door de provinciale weg en de bebouwde kom van Noordwijkerhout in het westen, het Steengrachtkanaal in het noorden, de Leidse Trekvaart in het oosten en de Guldemondsloot in het zuiden.
Het gebied bestaat in hoofdzaak uit bollenland met verspreide bebouwing en enkele kascomplexen. Langs de provinciale weg en rond boerderij Sixenburg zijn beplantingen aanwezig. Ten tijde van de inventarisatie werd een begin gemaakt met het omspuiten van het grasland nabij boerderij Sixenburg; nu is dit geheel omgezet in bollenland. De resterende graslanden zijn zo klein dat ze voor weidevogels van weinig betekenis meer zijn.
Op het grasland rond boerderij Sixenburg met een grootte van c. 18 ha. brachten de volgende weidevogels nog hun jongen groot: Krakeend, Slobeend, Kuifeend, Tureluur, Grutto, Kievit en Scholekster. Een paar Kleine Plevieren en een paar Visdieven profiteerden van de tijdelijk aanwezigheid van een onbegroeide zandbodem en kwamen tot broeden. De boomgaard en de beplantingen rond de boerderij vormen een territorium voor een paar Vinken. De Gele Kwikstaart is in deze kavel opvallend talrijk: er werden 33 territoria vastgesteld. De ondersoort Engelse Gele Kwikstaart is hier met twee broedparen veel schaarser.

10. HOGEVEENSE POLDER, MIDDEN GEDEELTE

Inventarisatie: Frank van Duivenvoorde. Tijd: 18 uur. Grootte: c. 150 ha. Deze kavel bestaat hoofdzakelijk uit bollenvelden. Langs de provinciale weg komt lintbebouwing voor met bijbehorende beplantingen. Langs de Leidse Trekvaart liggen nog enkele percelen met grasland.
In de jonge beplantingen langs de provinciale weg broeden ondermeer Nachtegaal, Braamsluiper en Tjiftjaf. Er werden twee territoria van de Zwarte Roodstaart gevonden. Van deze soort werd in 1958 het eerste broedgeval in het onderzoekgebied vastgesteld, maar pas in deze laatste inventarisatieronde blijkt dat de soort ook vrij veel buiten de dorpskernen broedt.

11. HOGEVEENSE POLDER, ZUIDELIJK GEDEELTE

Inventarisatie: Willem-Jan Hooymans. Tijd: ruim 22 uur. Grootte: c. 110 ha. Deze kavel kent ongeveer hetzelfde landschap als kavel 10, maar is dichter bebouwd en beter ontsloten door ondermeer de Schippersvaartweg. Door de geringere openheid van het landschap broeden ondermeer Veldleeuwerik en Gele Kwikstaart hier in geringere dichtheden dan in kavel 10. Langs de Leidse Trekvaart werden ondermeer drie territoria van de Kleine Karekiet gevonden. Regelmatig werd een Torenvalk gezien,

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de resultaten. Voor de ligging van de kavels wordt verwezen naar blz. 20.

Soort	Kavelnummer															
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Bergeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Blauwe Reiger	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boerenzwaluw	-	-	-	-	9	4	3	-	-	2	-	-	2	4	9	2
Boomklever	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomkruiper	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boompieper	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boomva1k	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bosuil	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Braamsluiper	-	3	3	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1
Ekster	1	5	2	3	1	3	3	1	3	1	1	3	5	4	6	3
Engelse Gele Kwikstaart	-	-	-	-	1	5	2	3	2	1	2	-	5	3	3	-
Fazant	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	1	-
Fitis	7	22	27	12	-	15	2	3	-	3	-	15	2	2	8	4
Fuut	-	-	-	-	4	15	8	3	5	-	6	1	-	1	6	-
Geelgors	-	-	-	-	1	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gele Kwikstaart	-	-	-	-	7	7	33	25	11	8	6	-	18	10	11	-
Gierzwaluw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grasmus	-	28	35	5	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Graspieper	-	21	22	-	-	4	1	5	-	-	-	-	-	-	1	-
Groenling	2	-	-	-	2	1	4	1	6	8	-	-	9	1	2	6
Grote Bonte Specht	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Grutto	-	-	-	-	-	-	12	6	-	1	-	-	-	-	47	-
Heggemus	3	22	27	4	1	13	5	8	6	9	4	10	8	2	7	5
Holenduif	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Houtduif	19	1	4	1	-	7	6	2	-	-	-	5	-	-	1	2
Huismus	+	-	4	-	20	+	+	30	+	+	+	8	17	+	+	20
Huiszwaluw	-	-	-	-	13	1	4	3	-	-	-	-	-	-	-	1
Kauw	7	-	-	-	2	-	5	1	-	5	-	1	-	2	5	3
Kievit	-	-	-	-	8	3	26	10	12	10	2	-	9	19	170	
Kleine plevier	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kleine Karekiet	-	-	-	-	-	1	5	-	3	-	-	1	-	-	-	-
Kneu	-	9	20	2	-	4	4	2	3	2	-	-	1	1	5	1
Koekoek	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Koolmees	23	1	1	1	-	12	3	6	4	7	1	14	5	6	5	9
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Krakeend	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	6	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Kuifleeuwerik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	3	-	-	-	7	30	24	5	7	2	7	2	1	3	22	3
Merel	16	1	-	-	7	22	20	9	29	20	7	15	16	5	15	28
Nachtegaal	-	11	8	2	-	17	-	1	-	-	-	5	-	-	-	2
Paapje	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Patrijs	-	-	-	1	1	2	3	-	1	1	2	-	3	3	6	-
Pimpelmees	13	-	-	-	-	4	-	2	1	1	-	6	-	2	1	1
Putter	-	-	-	-	2	-	4	3	1	2	-	-	-	-	1	6
Rietgors	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringmus	-	3-4	-	-	4	17	1	3	1	-	2	1	6	2	7	1
Roodborst	12	-	-	1	1	7	-	2	1	1	-	13	3	-	1	-
Roodborsttapuit	-	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Scholekster	1	-	-	-	7	7	26	6	11	10	3	-	25	15	94	2
Slobeend	-	-	-	-	1	-	4	2	-	-	1	-	-	-	12	-
Spotvogel	-	-	-	-	2	-	1	-	1	-	-	-	-	-	3	5
Spreeuw	+	-	-	-	6	+	+	35	-	+	+	3	7	+	+	+
Sprinkhaanrietzanger	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Staartmees	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Tapuit	-	9	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-?	-	-
Tjiftjaf	11	-	-	1	-	4	1	1	-	-	-	12	1	-	1	2
Torenvalk	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Tortelduif	1	-	-	3	-	6		-	-	-	-	4	-	-	-	-

Soort	Kavelnummer															
	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Tuinfluiter	5	1	-	2	-	-	-	1	1	-	-	6	-	-	1	3
Tureluur	-	-	-	-	3	-	10	4	4	4	1	-	5	9	31	-
Turkse Tortel	2	-	-	-	-	1	-	2	4	-	1	7	2	-	2	1
Veldleeuwerik	-	-	-	2	11	13	31	19	10	19	11	-	22	21	39	-
Vink	2	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Visdief	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vlaamse Gaai	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Waterhoen	2	-	-	-	2	6	6	1	-	1	1	3	1	-	7	-
Wilde Eend	9	-	-	8	26	27	4	13	8	8	8	4	4	8	30	4
Winterkoning	23	5	3	3	1	12	4	4	2	5	-	20	4	1	4	6
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	-	-	-	6	13	7	5	5	6	3	-	9	9	7	6
Zanglijster	5	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1
Zomertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-4	-
Zwartkop	6	-	-	1	1	6	2	-	-	1	-	9	2	-	1	2
Zwarte Kraal	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Zwarte Roodstaart	-	-	-	-	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	1

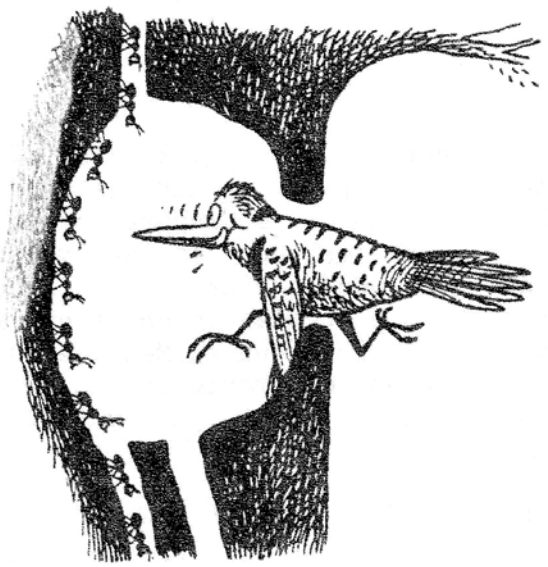

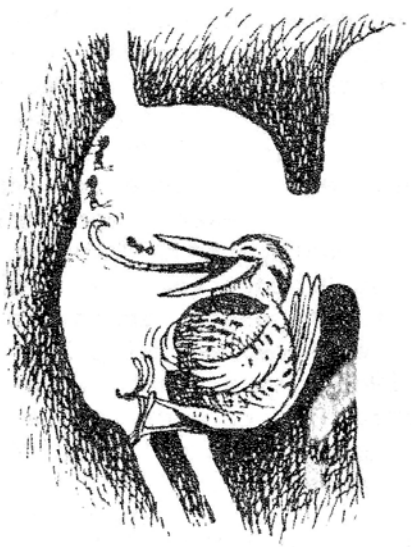

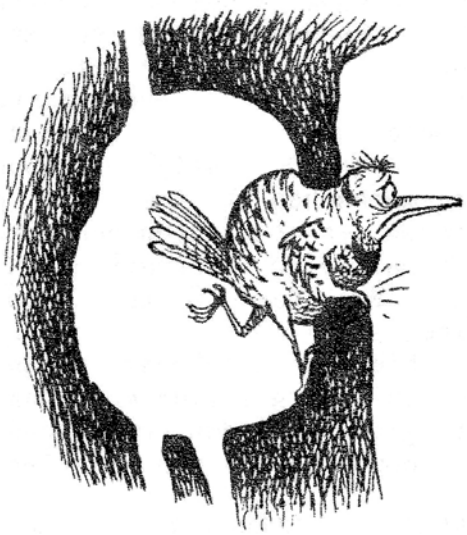

waarschijnlijk een vogel van het broedpaar van kavel 8.
Buiten de broedvogels werd ondermeer een Rouwkwikstaart (op 4 mei), waargenomen.

12. NOORDZIJDERPOLDER TUSSEN DE DUINDAMSEWEG EN SANCTA MARIA

Inventarisatie: Kees Verwey en Dick Hoek. Tijd: 26 uur. Grootte: c. 165 ha. Deze kavel wordt in het noorden begrensd door het psychiatrisch ziekenhuis Sancta Maria, in het westen door de Noordduinen, in het zuiden door de Duindamseweg en in het oosten door de bebouwde kom van Noordwijkerhout en de Langevelderweg. Het gebied bestaat voornamelijk uit bollenvelden met verspreide bebouwing. Daarnaast is er een aanzienlijke oppervlakte met zomerhuisjes en kampeerterreinen aanwezig. Grasland komt voor bij Sancta Maria en bij St. Bavo. Hier kwamen ondermeer Knobbelzwaan, Grutto, Tureluur, Kievit en Grutto tot broeden. Dankzij de aanwezigheid van beplanting rond de zomerhuisjes zijn ondermeer Groenling, Heggemus en Merel algemeen.

13. NOORDWIJKERHOUTSE GEEST

Inventarisatie: Dick Passchier. Tijd: 15 uur. Grootte: c. 110 ha. Deze kavel wordt in het noorden begrensd door de Schulpweg, in het westen door het Westeinde, in het zuiden door de Langelaan en de 's-Gravendamseweg en in het oosten door de provinciale weg. Het gebied bestaat vrijwel uitsluitend uit bollenvelden, die doorsneden worden door brede zanderijvaarten. Voorts zijn verspreide bebouwing en beplantingen aanwezig. Dankzij de aanwezigheid van de zanderijvaarten zijn Fuut en Meerkoet hier broedvogel. Opvallend is dat een paar Slobeenden regelmatig in één van de vaarten werd gezien, terwijl grasland in deze kavel en de directe omgeving ontbreekt.

14. HET NOORDOOSTELIJK DEEL VAN NIEUW-LEEUWENHORST EN OMGEVING

Inventarisatie: Kees de Mooy, Peter Spierenburg en Dick Hoek. Tijd: ruim 14 uur. Grootte: c. 27 ha. Deze kavel bestaat uit het noordelijk gedeelte van het landgoed Nieuw-Leeuwenhorst, het congrescentrum en de scholengemeenschap Leeuwenhorst en een strook bollenland. Dit gedeelte van het landgoed bestaat uit een waterpartij omgeven door een brede rietkraag, ruigtkruiden, wilgen en berken. Daarnaast zijn doorgegroeid eikehakhout, afgewisseld door droge graslanden aanwezig. Plaatselijk zijn ook populieren en Oostenrijkse dennen geplant. Het congrescentrum en de scholengemeenschap bestaat uit grote gebouwencomplexen, sportvelden, plantsoenen en restanten van eikehakhout. Gewoontegetrouw broedde een paar Futen op de waterpartij. In de rietkraag broedde voor een Kleine Karekiet. Een paar Grote Bonte Spechten bracht jongen groot in een nestholte, die op nog geen meter hoogte in een Abeel was uitgehakt. In geheel Nieuw-Leeuwenhorst zijn er in 1988 zeven territoria van Nachtegalen vastgesteld; meer dan ooit tevoren. Van de soorten die niet in het gebied broeden werden ondermeer waargenomen: Oeverloper, Zwarte Specht, Boompieper, Sprinkhaanrietzanger en Braamsluiper.

15. NOORDZIJDERPOLDER, NOORDWESTELIJK DEEL TEN ZUIDEN VAN DE DUINDAMSE WEG

Inventarisatie: Hein Verkade. Tijd: 30 uur. Grootte: c. 125 ha. Dit deel van de Noordzijderpolder bestaat voor het grootste deel uit bollenvelden met verspreide bebouwing. Ook zomerhuisjes met bijbehorende groenvoor-

zieningen nemen een aanzienlijke oppervlakte in.
Ondanks het feit, dat het voorkomen van grasland hier beperkt is tot de smalle grasoevers lang greppels, werden vijf territoria van de Tureluur gevonden. Dankzij de al wat oudere beplantingen rond de zomerhuisjes behoren ook bosvogels zoals Vink, Roodborst, Tjiftjaf en Staartmees tot de broedvogels. Van de Staartmees werd bij toeval een nest gevonden. Waarschijnlijk is dit later verstoord.
In mei werden ondermeer Oeverzwaluwen, Groenpootruiters, Oeverlopers en Tapuiten op doortrek gezien. Op 18 juni vloog een Boomvalk langs de binnenduinrand.

16. NOORDZIJDERPOLDER, ZUIDOOSTELIJK DEEL

Inventarisatie: Noël Aarts. Tijd: ruim 13 uur. Grootte: c. 80 ha. Het gebied bestaat grotendeels uit bollenland met kassen. Daarnaast zijn aanwezig: enkele percelen met grasland, percelen waar droogbloemen worden geteeld en bebouwing met erfbeplanting.
Tot aan het einde van de inventarisatie (eind mei) werden op percelen, die tot laat in het seizoen vrijwel onbegroeid waren, veel Tapuiten gezien. Ook broedden hier veel Kieviten en Scholeksters. Tapuiten kunnen echter nog tot begin juni doortrekken. Het is niet uitgesloten dat enkele Tapuiten in de hopen met afval hebben gebroed.
Het enige paar Futen van de Noordzijderpolder kwam tot broeden in een eendenput met een oppervlakte van minder dan 5.000 m2. Hier bracht ook een paar Meerkoeten haar jongen groot. Op 8 mei werd een Scholekster waargenomen met twee gele kleurringen. Buiten de broedvogels werden ondermeer waargenomen: Oeverloper, Draaihals (op 15 mei, bij Nieuw-Leeuwenhorst) en Bruine Kiekendief.

17. HET NOORDELIJK DEEL VAN DE POLDER HOOGEWEG

Inventarisatie: Jelle van Dijk. Tijd: 22 uur. Grootte: c. 300 ha. Het afgelopen jaar stond deze polder in het middelpunt van de belangstelling in verband met het omspuiten van grasland tot bollenland en uitbreiding van de kassenbouw. Ook zijn er plannen om een gedeelte te bestemmen tot golfbaan.
In 1985 was het grasland van deze polder onderzocht door medewerkers van de provincie Zuid-Holland op een beperkt aantal soorten, voornamelijk de weidevogels. In 1988 is een aanvullende inventarisatie gemaakt van de overige soorten en van de broedvogels van het overige terrein. Dit bestaat uit bollenvelden, een jachthaven, een bedrijfsterrein en de gebouwen en groenvoorzieningen van de K.T.S. e.d.
Het resultaat, zoals vermeld in tabel 2 geeft het resultaat van beide inventarisaties weer. Hieruit blijkt wel hoe belangrijk de polder voor weidevogels is.
Evenals in de Hogeveense Polder profiteerde ook hier een paar Kleine Plevieren van de tijdelijke, aanwezigheid van een onbegroeide, zandige bodem, ontstaan door het omspuiten. Hier werd omstreeks half juni ook een Bergeend met twee jongen waargenomen.
Een paar Wulpen overzomerde in de polder. Dit verschijnsel werd ook al in 1980 opgemerkt. Ook nu werden er geen aanwijzingen gevonden, die op broeden duiden. In Oost-Nederland heeft de Wulp zich langzamerhand ontwikkeld van broedvogel van de heidevelden tot een echte weidevogel.
De jonge beplantingen langs de provinciale weg worden nu langzamerhand voor verschillende zangvogels interessant. Het afgelopen jaar werden hier ondermeer Zwartkop, Spotvogel, Kneu, Braamsluiper en Bosrietzanger als

broedvogel vastgesteld.
Van de Knobbelzwaan werden twee nesten gevonden. Op 6 mei werd een groep van 22 vogels gezien. Al meer dan twintig jaar broeden Boerenzwaluwen onder de Noordwijkerhoekbrug. Dit jaar brachten hier drie paar hun jongen groot.

18. HET ZUIDELIJK DEEL VAN DE POLDER ELSGEEST

Inventarisatie: Kees de Mooy en Peter Spierenburg. Tijd: ruim 10 uur. Grootte: c. 95 ha. Het gebied bestaat uit kassencomplexen, bebouwing met vaak grote tuinen, kleine bloementeeltvelden, schape- en paardeweitjes en beplantingen van het kampeerterrein Koningshof en langs de Rijksweg A44. In het noorden liggen enkele uitgestrektere graslanden.
In het bosje met populieren langs de Rijksweg kwamen ondermeer Nachtegaal, Tjiftjaf, Zwartkop en Putter tot broeden. De Putter was met minstens drie paar als broedvogel ook rond het kampeerterrein Koningshof aanwezig. Van de Spotvogel werden hier twee territoria vastgesteld.
Op 14 mei werd langs een oever van Oegstgeesterkanaal een groep van acht Oeverlopers waargenomen.

Samenstelling: Dick Hoek

LITERATUUR

* Hustings, M.H.F. (eindred.) 1985. Vogelinventarisatie: achtergronden, richtlijnen en verslaglegging.
* SOVON 1987. Atlas van de Nederlandse Vogels.
* SOVON 1985. Handleiding Broedvogel Monitoring Project.
* Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland, 1981. Randstad en Broedvogels Tilburg.
* Verslagen van broedvogelinventarisaties, gepubliceerd in de Strandloper jaargangen 1972- 1988.

BROEDVOGELINVENTARISATIES IN DE AMSTERDAMSE WATERLEIDINGDUINEN 1986 t/m 1988

Inleiding

In 1986 (zie Strandloper 1-1986) werd voor het laatst iets gepubliceerd over de broedvogelinventarisatie in de AW-duinen.
In 1985 werd de in 1978 gestarte broedvogelinventarisaties in het zuidelijk duingebied afgesloten. In een periode van 8 jaar werd ieder kavel tweemaal geïnventariseerd.(zie voor de gegevens van dit onderzoek het rapport "broedvogelinventarisaties Amsterdamse Waterleidingduinen 1978 t/m 1985)".

Gezien de uitgestrektheid van het terrein en het beperkt aantal medewerkers waarover beschikt kon worden, bestond de behoefte om bepaalde terreinen jaarlijks te inventariseren. Ook bij de AW-duinen was men hierin geïnteresseerd. Een trendmatig volgen van de broedvogels van een beperkt gebied bood meer perspectieven dan een bepaald gebied eenmaal in de vier jaar. Gezocht zou moeten worden gebieden die representatief zouden zijn voor het gehele zuidelijk duingebied. Trends in de broedvogelpopulaties in deze deelgebieden zouden dan gerelateerd kunnen worden als geldend voor het gehele zuidelijk gebied, uiteraard met de nodige restricties.
De heer F.R.M.Faber kreeg van de directie van de Amsterdamse Waterleidingduinen opdracht om aan de hand van de broedvogelinventarisaties van zowel van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk als van de Vogelwerkgroep Haarlem te onderzoeken welke gebieden in het zuidelijk respectievelijk noordelijk duingebied representatief waren voor de betreffende duinterreinen.

In januari 1985 bracht de heer Naber rapport uit. Aan de hand van deze uitkomsten werden in het zuidelijk duingebied vier deelgebieden aangewezen die representatief waren voor het gehele zuidelijk duingebied. (zie kaartje)

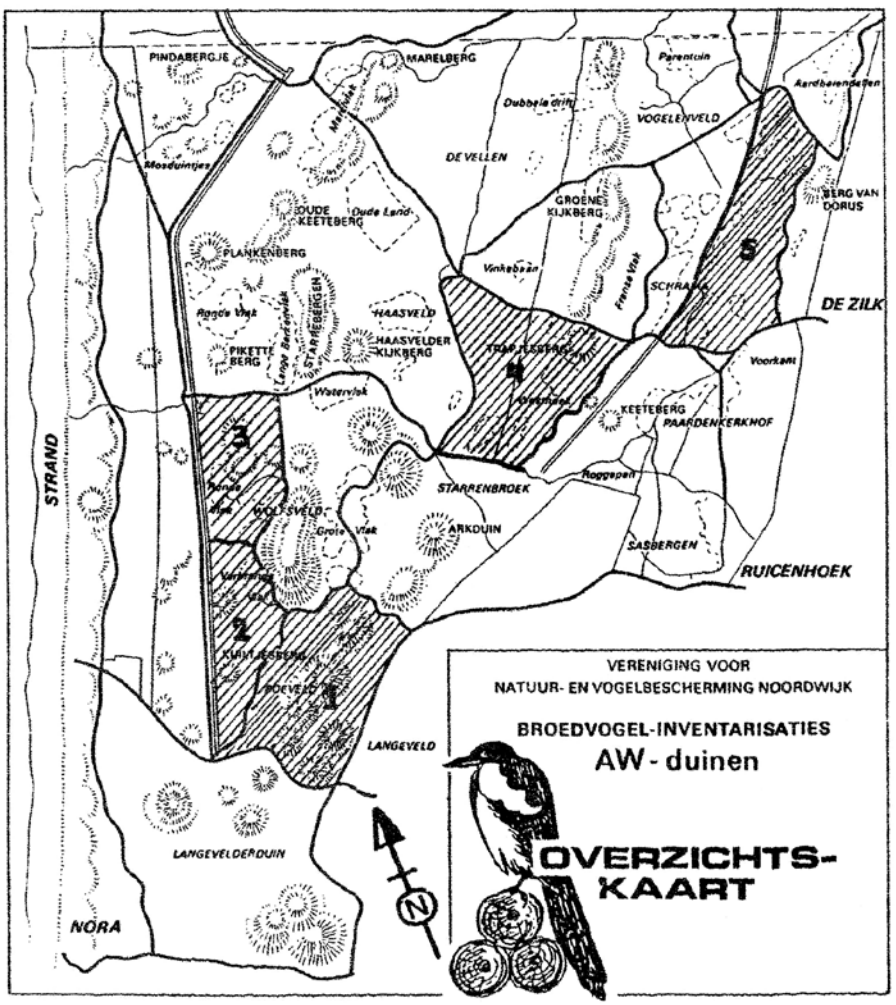

Besloten werd genoemde gebieden te gaan inventariseren volgens de nieuwe methoden van het z.g. Broedvogel Monitoring Project (BMP-methode). Deze landelijke methode, gecoördineerd door SOVON, maakte het nu mogelijk alle inventarisaties met elkaar te vergelijken, omdat alle landelijke inventarisaties volgens dezelfde methode worden uitgevoerd.
De beide vogelwerkgroepen werden door de heer A.J.van Dijk van SOVON uitgebreid voorgelicht over deze methode.

Najaar 1986 werden de gegevens naar SOVON gezonden met verzoek binnen niet te lange tijd te bekijken of wij de BMP-methode goed hadden toegepast. Toegezegd werd dat binnen 3 maanden onze gegevens met eventuele op- en aanmerkingen zouden worden geretourneerd.
Het jaarlijkse rapport aan de AW-duinen over de broedvogelinventarisaties zou dus evenals in voorgaande jaren het geval was, weer aan het eind van het jaar kunnen verschijnen.
Door allerlei oorzaken werden de gegevens pas een jaar later door SOVON geretourneerd. Gezegd moet worden dat de toegezonden gegevens over 1987 binnen zeer korte tijd weer werden teruggezonden.
In januari 1988 echter overleed plotseling onze vriend en medeinventariseerder Frans v.d.Berg. Kort daarvoor hadden we nog gezamenlijk de inventarisatiegegevens van 1986 en 1987 en het commentaar daarop van SOVON doorgenomen. Ieder zou zijn gegevens aanpassen en verder uitwerken voor het verslag. Gelukkig was Frans een ordelijk mens. Via zijn broer werden dikke mappen met veldkaarten, aantekeningen, kladopstellingen van de broedvogels bij Rien Sluys gebracht. Aan de hand van deze gegevens konden de broedvogelresultaten in het kavel van Frans in betrekkelijk korte tijd worden samengesteld.
Al met al ging er toch zoveel tijd mee verloren, dat inmiddels ook de gegevens over 1988 bijna bekend waren.
Besloten werd om de gegevens van 1986, 1987 en 1988 in één rapport te verwerken.

Inventarisatiegebieden		Geïnventariseerd door
De 4 kerngebieden zijn:		
- Gijs Kokkieshoek	47 ha	E.Aartse
- Boeveld/wolfsveld (75 ha) Gezien de grootte van dit kavel gesplitst in:		
- Boeveld-West	40 ha	B.Heethuis
- Wolfsveld-West	35 ha	R.Sluys
- Westhoek en Haasvelderbeken	55 ha	F.v.d.Berg en J.v.Saase in 1986 en 1987 J.v.Saase en E.Aartse in 1988
- Hoekgatterduin	50 ha	W.Baalbergen/H.Veefkind-Lieneman

Totaal is 227 ha jaarlijks geïnventariseerd. Het zuidelijk duingebied is groot ± 1005 ha. 22½ % % van het terrein wordt dus nu jaarlijks onderzocht en is representatief voor het zuidelijk duingebied.

Kavel 1. Gijs Kokkieshoek (geïnventariseerd door E.Aartse)

Korte beschrijving van het terrein
Het geïnventariseerde gebied wordt in het noorden begrensd door de Halfwegse Slag, in het oosten door het rijwielpad, in het zuiden door de Langevelderslag en in het westen door de Houtweg.
Het terrein heeft een oppervlakte van ca. 47 ha waarvan;
± 7 ha duinberkenbos
± 15 ha duindoorn/vlierstruweel
± 5 ha stuifzand en stuifplekken
± 20 ha open duin met Duinriet, Zandzegge en Helm.

Volgens het beheersplan wordt een beperkte verstuiving toegelaten.
Het terrein is erg geaccidenteerd. Vanaf de Langevelderberg (27 m + NAP) loopt het terrein glooiend af naar de Langevelderslag en de Halfwegse Slag. Paden komen in het terrein niet meer voor. De oude voerbanen in de Rozendel zijn thans geheel dichtgegroeid. De Rozendel is nauwelijks meer begaanbaar. Omstreeks 1980 begon het gebied in gunstige zin wat te verruigen. Bij de inventarisatieronde van 1982 was dit nog niet merkbaar.

BROEDGEVALLEN GIJS KOKKIESHOEK

Soort	1978	1982	1986	1987	1988
Bergeend	1	-	-	-	-
Wilde Eend	1	-	-		-
Patrijs	1	-	1	1	1
Fazant	3	6	3	3	3
Scholekster	2	-	-	-	-
Kievit	1	-	-	-	-
Wulp	2	2	2	2	-
Houtduif	4	5	16	14	12
Tortelduif	1	-	2	2	2
Koekoek	-	-	1	1	1
Boomleeuwerik	-	1	1	1	1
Veldleeuwerik	2	-	-	-	-
Poompieper	-	-	5	3	3
Graspieper	1	-	1	-	2
Winterkoninq	2	2	3	3	4
Heggemus	5	7	18	19	16
Roodborst	-	2	1	-	-
Nachtegaal	5	6	15	16	14
Roodborsttapuit	-	-	1	1	1
Tapuit	2	6	8	12	11
Merel	1	4	8	8	8
Zanglijster	-	-	1	1	1
Sprinkhaanrietzanger	-	-	3	3	4
Braamsluiper	-	-	1	2	2
Grasmus	2	1	12	11	10
Tuinfluiter	-	1	-	-	-
Zwartkop	-	-	2	1	2
Tjiftjaf	-	-	1	-	1
Fitis	7	16	23	24	26
Pimpelmees	-	-	1	1	-
Koolmees	2	4	6	7	4
Vlaamse Gaai	-	1	2	2	2
Ekster	2	4	9	10	7
Ringmus	-	-	4	2	-
Kneu	4	4	11	9	8
Geelgors	-	-	-	1	-
Totaal soorten	21	18	30	26	25

Kavel 2. Boeveld-West (geïnventariseerd door B.Heethuis)

Korte terreinomschrijving
Het geïnventariseerde gebied wordt in het noorden begrensd door het Finnlay-weggetje, in het oosten door de Houtweg en een stukje onverhard wandelpad, in het zuiden door het raster langs de Langevelderslag en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal.
De oppervlakte bedraagt ca. 40 ha.
Het zuidelijk deel van dit kavel is vrij kaal duinenplateau met toppen van 18 meter. Het noordelijke deel is voorzien van struwelen.
De recreatiedruk in het gebied, mede als gevolg van de dichtbij gelegen ingang, is erg groot.

BROEDTERRITORIA BOEVELD-WEST

Soort	1978	1982	1986	1987	1988
Wilde Eend	3	-	-	-	-
Slobeend	1	-	-	-	-
Patrijs	1	-	-	-	-
Fazant	2	2	3	2	1
Meerkoet	3	-	-	-	-
Kievit	2	2	-	-	-
Wulp	2	1	-	-	-
Houtduif	2	2	4	3	3
Tortelduif	2	1	1	1	1
Koekoek	1	-	1	1	1
Boomleeuwerik	-	1	-	-	-
Veldleeuwerik	1	2	-	-	-
Boompieper	1	1	1	2	2
Graspieper	1	1	1	1	2
Witte Kwikstaart	-	1	-	-	-
Winterkoning	8	3	2	3	5
Heggemus	9	13	15	14	15
Roodborst	1	1	1	1	1
Nachtegaal	8	5	8	11	7
Gekraagde Roodstaart	2	1	-	-	-
Roodborsttapuit	4	1	4	3	4
Tapuit	6	6	4	3	2
Merel	3	3	2	3	5
Sprinkhaanrietzanger	-	1	2	2	2
Bosrietzanger	-	-	1	1	1
Braamsluiper	1	1	2	2	1
Grasmus	5	5	14	15	14
Tjiftjaf	-	-	-	-	2
Fitis	17	13	19	19	21
Staartmees	2	1	-	-	-
Glanskop	-	1	1	1	-
Pimpelmees	-	2	1	1	1
Koolmees	-	2	4	2	4
Vlaamse Gaai	-	1	1		-
Ekster	2	4	2	2	4
Zwarte Kraai	-	-	I	1	1
Ringmus	2	-	-	-	-
Kneu	-	5	4	3	4
Barmsijs	2	-	-	-	7
Aantal soorten	27	30	25	24	24

Kavel 3. Wolfsveld-West (geïnventariseerd door R.Sluys)

Korte terreinomschrijving
Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Ruigenhoeker Schulpweg, in het oosten door het Finnlayweggetje en in het verlengde daarvan door een denkbeeldige lijn over de Kop van het Ronde Vlak en rechts daarvan het Spejendel, in het zuiden door het Finnlayweggetje en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal.
Het terrein heeft een oppervlakte van ca. 35 ha.
In het terrein liggen 5 duinbosjes. Het terrein is plaatselijk vrij geaccidenteerd met als hoogste top de Kop van het Ronde Vlak (20,2 m + NAP).

BROEDTERRITORIA WOLFSVELD-WEST

Soort	1978	1982	1986	1987	1988
Wilde Eend	1	1	-	-	-
Fazant	-	3	4	3	4
Scholekster	-	2	-	-	-
Houtsnip	1	1	-	-	-
Houtduif	2	4	7	5	7
Tortelduif	-	1	2	1	1
Koekoek	1	1	1	1	1
Ransuil	I	-	-	-	-
Veldleeuwerik	1	-	-	-	-
Boompieper	-	1	4	4	5
Graspieper	-	1	-	-	1
Witte Kwikstaart	2	2	-	-	-
Winterkoning	12	4	1	3	5
Heggemus	8	7	14	16	13
Roodborst	1	3	-	-	-
Nachtegaal	8	13	11	13	13
Gekraagde Roodstaart	1	-	-	-	-
Paapje	-	1	-	-	-
Roodborsttapuit	-	-	2	1	2
Tapuit	5	3	-	1	-
Merel	5	1	6	5	4
Zanglijster	1	-	-	1	-
Sprinkhaanrietzanger	-	2	5	4	2
Bosrietzanger	-	1	-	-	-
Braamsluiper	2	2	3	4	2
Grasmus	4	5	14	18	22
Tuinfluiter	-	-	-	-	1
Zwartkop	-	-	-	2	-
Tjiftjaf	-	-	1	-	-
Fitis	16	15	19	18	16
Glanskop	-	1	-	-	-
Pimpelmees	-	-	2	-	1
Koolmees	-	2	6	5	3
Vlaamse Gaai	-	-	3	2	1
Ekster	2	4	6	3	4
Ringmus	-	6	-	-	-
Kneu	3	4	4	1	1
Barmsijs	-	1	-	-	-
Totaal soorten	20	28	20	21	21

Kavel 4. Westhoek en Haasvelderbeken (geïnventariseerd door:
F.P.v.d.Berg en J.van Saase in 1986/1987
J.v.Saase en E.Aartse in 1988)

Korte terreinomschrijving
Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Nieuwe Haasvelderweg of Heiweg, in het oosten door de Slag van de Westhoek, in het zuiden door de Starrenbroekerweg en in het westen door de Haasvelder Klugtweg.
Midden door het gebied loopt de Scheidingsbaan, een smal voetpad langs voormalige eigendoms- en jachtgrens.
Het terrein is niet sterk geaccidenteerd. De Trapjesberg is met ruim 16 m + NAP de hoogste top.
Het terrein heeft een parkachtig karakter met kleine duinbosjes en open stukken met Duinriet.
In de omgeving van het Haasveld zijn nog veel sporen aanwezig van een vroegere landbouwvestiging zoals oude teelthoeken en weitjes, droge wateringen, greppels en oude beekbeddingen.

BROEDTERRITORIA WESTHOEK EN HAASVELDERBEKEN

Soort	1979	1983	1986	1987	1988
Wilde Eend	1	1	-	-	-
Fazant	5	4	8	7	7
Scholekster	1	1	-	-	-
Kievit	6	-	-	-	1
Wulp	2	2	1	1	-
Houtduif	7	5	8	10	16
Tortelduif	3	2	2	6	3
Koekoek	2	2	2	2	2
Bosuil	-	1	-	1	-
Ransuil	1	-	-	-	-
Groene Specht	2	1	1	-	1
Grote Bonte Specht	1	-	-	-	-
Veldleeuwerik	4	-	-	-	-
Boompieper	-	4	14	9	10
Winterkoning	-	11	3	7	9
Heggemus	18	19	11	15	21
Roodborst	2	2	1	1	1
Nachtegaal	10	14	14	15	12
Gekraagde Roodstaart	6	4	2	1	1
Paapje	4	4	6	6	7
Roodborsttapuit	1?	-	1	1	2
Tapuit	3	4	3	1	1
Merel	1	-	4	3	6
Zanglijster	-	-	-	1	1
Sprinkhaanrietzanger	1	10	6	12	10
Braamsluiper	2	1	4	3	6
Grasmus	7	8	12	14	18
Tuinfluiter	1	-	1	-	-
Zwartkop	-	-	1	-	2
Tjiftjaf	-	-	-	-	4
Fitis	39	59	47	44	51
Staartmees	-	1	2	-	-
Glanskop	1	1	1	1	-
Pimpelmees	-	4	2	2	2
Koolmees	9	18	7	7	14
Vlaamse Gaai	2	3	1	2	3
Ekster	5	12	3	5	7
Zwarte Kraal	-	1	2	2	1
Ringmus	1	3	-	1	1
Vink	-	-	-	1	_
Kneu	2	10	11	12	7
Barmsijs	-	-	-	-	1
Totaal soorten	31	30	30	29	31

Kavel 5 Hoekgatterduin (geïnventariseerd door W.Baalbergen en H.Veefkind-Lieneman)

Korte terreinomschrijving
Het geïnventariseerde gebied is ca.50 ha groot. In het noorden en oosten wordt het terrein begrensd door de Hoekgatterweg, in het zuiden door de Zilkerweg (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal.
Het gebied wordt gekenmerkt door een rug van vrij kale duinen met veel stuifgaten.
Verspreid over het terrein vinden we enkele bosjes van voornamelijk eikenhakhout. Langs het Oosterkanaal wat bosjes met Oostenrijkse den

BROEDTERRITORIA HOEKGATTERDUIN

Soort	1980	1984	1986	1987	1988
Wilde Eend	1	1	-	-	4
Fazant	4	8	6	3	4
Meerkoet	-	2	-	-	-
Scholekster	1	1	-	-	-
Houtsnip	1	-	-	-	1
Wulp	2	1	-	-	1
Houtduif	7	5	4	3	7
Tortelduif	1	4	-	1	1
Koekoek	1	1	1	1	1
Groene Specht	2	1	2	2	2
Grote Bonte Specht	-	1	1	3	3
Boomleeuwerik	2	1	1	1	-
Veldleeuwerik	2	2	1	1	-
Boompieper	5	7	7	8	9
Graspieper	1	1	-	1	-
Witte Kwikstaart	1	1	1	-	-
Winterkoning	-	6	1	2	4
Heggemus	4	9	8	7	7
Roodborst	4	8	4	3	2
Nachtegaal	6	9	8	9	12
Gekraagde Roodstaart	8	4	1	3	3
Roodborsttapuit	1	-	-	1	-
Tapuit	10	4	2	1	1
Merel	5	5	4	5	6
Zanglijster	3	2	1	1	-
Sprinkhaanrietzanger	1	2	-	3	1
Spotvogel	1	-	-	-	-
Braamsluiper	-	2	-	1	2
Grasmus	4	2	4	5	10
Tuinfluiter	2	2	2	1	2
Zwartkop	1	-	1	-	-
Tjiftjaf	1	2	-	1	2
Fitis	43	29	21	23	28
Staartmees	2	1	1	1	-
Glanskop	-	-	1	-	-
Pimpelmees	2	4	4	2	3
Koolmees	13	11	8	7	8
Wielewaal	-	-	-	-	1
Vlaamse Gaai	2	2	3	2	2
Ekster	4	5	4	5	6
Ringmus	4	-	-	-	1
Vink	-	1	-	-	2
Kneu	5	4	2	1	3
Barmsijs	-	-	1	1	1
Geelgors	-	-	-	1	-
Totaal soorten	36	36	29	33	32

VASTGESTELD AANTAL BROEDTERRITORIA: KAVELS 1 T/M 5

SOORT	1978/81	1982/85	1986	1987	1988
Bergeend	1	-	-	-	-
Wilde Eend	7	3	-	-	4
Slobeend	1	-	-	-	-
Patrijs	2	-	1	1	1
Fazant	14	23	24	18	19
Meerkoet	3	2	-	-	-
Scholekster	4	4	-	-	-
Kievit	9	2	-	-	1
Noutsnip	2	1	-	-	1
Wulp	8	6	3	3	1
Houtduif	22	21	39	35	45
Tortelduif	7	8	7	11	8
Koekoek	5	4	6	6	6
Bosuil	-	1	-	1	-
Ransuil	2	-	-	-	-
Groene Specht	4	2	3	2	3
Grote Bonte Specht	1	1	1	3	3
Boomleeuwerik	2	3	2	2	1
Veldleeuwerik	10	4	1	1	-
Boompieper	6	13	31	26	29
Graspieper	3	3	2	2	5
Witte Kwikstaart	3	4	1	-	-
Winterkoning	22	26	10	18	27
Heggemus	44	55	66	71	72
Roodborst	8	16	7	5	4
Nachtegaal	37	47	56	64	58
Gekraagde Roodstaart	17	9	3	4	4
Paapje	4	5	6	6	7
Roodborsttapuit	6	1	8	7	9
Tapuit	26	23	17	18	15
Morel	15	13	24	24	29
Zanglijster	4	2	2	4	2
Sprinkhaanrietzanger	2	15	16	24	19
Bosrietzanger	-	1	1	1	1
Spotvogel	1	-	-	-	-
Braamsluiper	5	7	10	12	13
Grasmus	22	21	56	63	74
Tuinfluiter	3	3	3	1	3
Zwartkop	1	-	4	3	4
Tjiftjaf	1	2	2	1	9
Fitis	122	132	129	128	142
Staartmees	4	3	3	1	-
Glanskop	1	3	3	2	-
Pimpelmees	2	10	10	6	7
Koolmees	22	35	29	28	33
Wielewaal	-	-	-	-	1
Vlaamse Gaai	4	7	10	8	8
Ekster	15	29	24	25	28
Zwarte Kraai	-	1	3	3	2
Ringmus	7	9	4	3	2
Vink	-	1	-	1	2
Kneu	14	27	32	26	23
Barmsijs	-	3	1	1	2
Geelgors	-	-	1	1	-
Aantal soorten	47	46	42	43	42

BROEDDICHTHEID PER 100 HA: KAVELS 1 T/M 5

SOORT	1978/81	1982/85	1986	1987	1988
Bergeend	0.44	-.-	-.-	-.-	-.-
Wilde Eend	3.08	1.32	-.-	-.-	1.76
Slobeend	0.44	-.-	-.-	-.-	-.-
Patrijs	0.88	-.-	0.44	0.44	0.44
Fazant	6.16	10.13	10.57	7.92	8.37
Meerkoet	1.32	0.88	-.-	-.-	-.-
Scholekster	1.76	1.76	-.-	-.-	-.-
Kievit	3.96	0.88	-.-	-.-	0.44
Houtsnip	0.88	0.44	-.-	-.-	0.44
Wulp	3.52	2.64	1.32	1.32	0.44
Houtduif	9.69	9.25	17.18	15.42	19.82
Tortelduif	3.08	3.52	3.08	4.85	3.52
Koekoek	2.20	1.76	2.64	2.64	2.64
Bosuil	-.-	0.44	-.-	0.44	-.-
Ransui1	0.88	-.-	- -	-.-	-.-
Groene Specht	1.76	0.88	1.32	0.88	1.32
Grote Bonte Specht	0.44	0.44	0.44	1.32	1.32
Boomleeuwerik	0.88	1.32	0.88	0.88	0.44
Veldleeuwerik	4.40	1.76	0.44	0.44	-.-
Boompieper	2.64	5.72	13.66	11.45	12.78
Graspieper	1.32	1.32	0.88	0.88	2.20
Witte Kwikstaart	1.32	1.76	0.44	-.-	-.-
Winterkoning	9.69	11.45	4.40	7.92	11.89
Heggemus	19.38	24.23	29.07	31.27	31.71
Roodborst	3.52	7.04	3.08	2.20	1.76
Nachtegaal	16.30	20.70	24.67	28.19	25.55
Gekraagde Roodstaart	7.48	3.96	1.32	1.76	1.76
Paapje	1.76	2.20	2.64	2.64	3.08
Roodborsttapuit	2.64	0.44	3.52	3.08	3.96
Tapuit	11.45	10.13	7.48	7.92	6.61
Merel	6.61	5.72	10.57	10.57	12.78
Zanglijster	1.76	0.88	0.88	1.76	0.88
Sprinkhaanrietzanger	0.88	6.60	7.05	10.57	8.37
Bosrietzanger	-.-	0.44	0.44	0.44	0.44
Spotvogel	0.44	-.-	-.-	-.-	-.-
Braamsluiper	2.20	3.08	4.40	5.28	5.72
Grasmus	9.69	9.25	24.67	27.75	32.60
Tuinfluiter	1.32	1.32	1.32	0.44	1.32
Zwartkop	0.44	-.-	1.76	1.32	1.76
Tjiftjaf	0.44	0.88	0.88	0.44	3.96
Fitis	52.86	58.15	56.83	56.38	62.55
Staartmees	1.76	1.32	1.32	0.44	-.-
Glanskop	0.44	1.32	1.32	0.88	-.-
Pimpelmees	0.88	4.40	4.40	2.64	3.08
Koolmees	9.69	15.42	10.57	11.01	12.33
Wielewaal	-.-	-.-	-.-	-.-	0.44
Vlaamse Gaai	1.76	3.08	4.40	3.52	3.52
Ekster	6.60	12.78	10.57	11.01	12.33
Zwarte Kraai	-.-	0.44	1.32	1.32	0.88
Ringmus	3.08	3.96	1.76	1.32	0.88
Vink	-.-	0.44	-.-	0.44	0.88
Kneu	6.16	11.89	14.10	11.45	10.13
Barmsijs	-.-	1.32	0.44	0.44	0.88
Geelgors	-.-	-.-	0.44	0.44	-.-

Toelichting

Wilde Eend
In het onderzochte gebied zijn in 1988 weer 4 paar Wilde Eend geteld. Deze grondbroeder is weer terug in het zuidelijk duingebied.
Met enige voorzichtigheid kunnen we vaststellen dat het met de grondbroeders weer wat beter gaat. De vossenpopulatie is zijn hoogtepunt voorbij al zullen velen dit bestrijden. Het aantal vossekeutels is toch duidelijk minder dan een paar jaar geleden. Ook ziet men tijdens het inventarisaren minder vossen dan voorheen.

Fazant
De fazantenstand lijkt zich te stabiliseren. Deze soort heeft zich kennelijk goed kunnen instellen op de vos in het duingebied. De hennen zijn zeer schuw geworden. De tijd dat ze op de voerplaatsen amper opvlogen is gelukkig voorbij.

Wulp
De Wulp is duidelijk minder geworden. Deze recreatiegevoelige vogel zal enerzijds wel te lijden hebben van de recreatie en anderzijds door predatie van de vos. De Wulp kan vrij oud worden en het is mogelijk dat nu pas het effect van predatie op eieren en jongen merkbaar wordt. De oude vogels kunnen doodgegaan zijn, terwijl de territoria nog niet door andere vogels zijn ingenomen. Ook in De Blink/Langevelderduin is de Wulp bijna verdwenen. In dit voor het publiek afgesloten terrein heeft de Wulp geen enkele last van de recreatie. De teruggang zou te wijten kunnen zijn aan predatie van eieren en jongen door de vos.

Boompieper
De Boompieper is flink toegenomen. Kwam de soort vooral in het oostelijk duingebied voor, nu vindt men de Boompieper ook in het Middenduin.

Winterkoning
De strenge winter van begin 1986 heeft flink huisgehouden onder de Winterkoninkjes. In 1987 trad een licht herstel in, maar in 1988 was de populatie weer op het oude peil.

Heggemus
Deze soort blijft maar toenemen, doch het laat zich aanzien dat de top nu wel bereikt is.

Tapuit
Deze soort is over zijn top heen en de aantallen worden, langzaam minder. Vooral de kavels 2 t/m 5 laten vanaf 1978 een vrij sterke teruggang zien. Kavel 1 geeft juiste een vooruitgang te zien. De Tapuit prefereert kennelijk open duingebied met veel stuifplekken. Dat is in Gijs Kokkieshoek ruim voor handen.

Nachtegaal
Ook de Nachtegaal doet het goed. De soort breidt zich naar het oosten uit en kiest ook minder geschikte terreinen. Het middenduin is kennelijk "vol". De aantallen blijven in de kavels 1 t/m 4 praktisch gelijk of er is sprake van een lichte teruggang. Kavel 5 geeft echter een vrij grote stijging te zien.

Braamsluiper/Grasmus
De populaties van de Braamsluiper en de Grasmus stijgen nog steeds. Mogelijk dat door het verruigen van het middenduin door het dichtgroeien van de voerbanen als oorzaak mag worden genoemd. Ook in het duinterrein te noorden van

het dorp nemen de aantallen toe.

Fitis
De meest algemene vogel in de duinen is de Fitis of Duinmus zoals hij ook wel wordt genoemd. Alleen op kale duintoppen en open grasvegetaties komt de Fitis niet voor. Een paar struiken of een enkele Meidoorn met wat onderbegroeiing is voor de Fitis voldoende om daar zijn territorium te vestigen.

Ekster
De eksterstand blijft stabiel. Deze wat "geladen" soort kan zich ondanks het schoner worden van het duin door geen Fazanten meer te voeren en het opruimen van kadavers door de vos, goed handhaven.
Toch lijkt zich een tendens te gaan ontwikkelen dat de Ekster de komende jaren wat zal gaan afnemen.

R.Sluijs
E.Aartse

BEZOEKERSAANTALLEN JAN VERWEIJ-NATUURCENTRUM IN 1988

Maand	individueel			groepen	totaal-generaal	aantallen	
	volw.	kind	Totaal			1987	1986
januari	-	-	-	12	12	-	-
februari	-	-	-	193	193	80	79
maart	36	86	122	37	159	277	398
april	175	122	297	100	397	161	207
mei	35	53	88	202	290	279	102
juni	50	86	136	445	581	361	261
juli	228	298	526	113	639	360	186
augustus	127	176	303	26	329	431	290
september	97	192	289	163	452	415	188
oktober	131	123	254	107	361	477	268
november	58	119	177	148	325	256	252
december	-	-	-	-	-	-	252
							145
Totaal	937	1255	2192	1546	3738	3076	2376

Het is een verheugend verschijnsel dat de bezoekersaantallen blijven stijgen.
Ten opzichte van 1987 is het bezoekersaantal gestegen met ± 20% en ten opzichte van 1986 zelfs met ± 57%.
Steeds meer mensen weten de weg naar het Jan Verweij-Natuurcentrum te vinden.
De komende jaren zien we dan ook met vertrouwen tegemoet.

De vos in het Noordhollands Duinreservaat

J.L. Mulder (red.)

Deel 1: Organisatie en samenvatting
Deel 2: Het voedsel van de vos
Deel 3: De vossenpopulatie
Deel 4: De fazantenpopulatie
Deel 5: De wulpenpopulatie

Verslag van een vijfjarig onderzoek, 1979 – 1984, uitgevoerd in opdracht van het Provinciaal waterleidingbedrijf van Noord–Holland en in samenwerking met het Rijksinstituut voor Natuurbeheer te Arnhem.
Het verslag bestaat uit vijf delen en kunnen niet afzonderlijk worden besteld.
Het hele pakket kosten ƒ 25,--.
Bestellingen te richten aan het PWN, Postbus 5, 2060 BA Bloemendaal met vermelding RIN–rapport 88/41-45.

Mythes over de vos ontrafeld

Ze worden van van alles en nog wat beschuldigd. Ze roven kippenhokken leeg, ze decimeren de vogelstand in een gebied, ze verdrijven andere diersoorten en gaan buiten hun territorium op zoek naar nog meer eten. Ze planten zich snel voort. Ze kunnen hondsdolheid overbrengen. Hierop zijn slechts twee antwoorden mogelijk: het geweer of een dosis vergif.
Ondanks deze vooroordelen is de vos bezig met een opmerkelijke *come back*. In steeds meer natuurgebieden rent het roofdier weer rond. Een voorbeeld van zo'n gebied is het Noordhollands Duinreservaat, de duinen ten noorden van de Hoogovens en ten zuiden van Bergen aan Zee. Twintig jaar geleden vestigde de vos zich in dat gebied. Eeuwenlang was er geen vos gezien.
Na een jarenlang onderzoek werden deze week de gegevens van een onderzoek naar het gedrag van het roofdier gepresenteerd. Studenten hebben het dier gevolgd in doen en laten. Sporen zijn onderzocht, keutels geanalyseerd en vossen zijn met zenders uitgerust om te kijken waar ze wel en waar ze niet komen. De zender van Marijke deed het niet goed, lezen we.
Het onderzoek was nodig om te kijken of slechts afschieten het aantal roofdieren op het gewenste peil kan houden. Maar volgens het uit vijf delen bestaande vossenrapport weet het dier zich prima te handhaven en is er geen kans op een vossenplaag. De dieren wonen in familieverband in een gebied (territorium) van 165 hectare. Elke groep bestaat uit een rekel (mannetjesvos) met twee of drie moertjes (vrouwtjesvos) en enige jonge dieren. Voor de vos geldt vol is vol. Ze wagen zich nauwelijks in elkaars gebied. De dichtheid aan dieren (twee tot drie per vierkante kilometer) is de laatste jaren constant gebleven. Geweren of gif zijn hiervoor niet nodig.
De roodharige zoogdieren roeien ook geen andere diersoorten uit. Uit onderzoek van een kleine duizend keutels blijkt dat het voedsel van de vos voor maar liefst 90 procent uit konijn bestaat. En daarvan zijn er genoeg. Voor het overige eet de vos vogels, eenden, zangvogels en zo nu en dan een kip, kleine zoogdieren, muizen, egels en eekhoorns, en eieren, insekten en plantaardig voedsel.
Nu hoeft dit niet te bewijzen dat andere diersoorten, wulpen en fazanten, geen gevaar lopen. Immers, als de vos een paar fazanten eet en er leven slechts weinig fazanten, dan nog kan die vogelsoort worden verdreven. Maar ook dit is niet waar. Het rapport: „De broedvogelstand van fazant en wulp blijkt, ondanks de predatie door de vos, in de periode waarin onderzoek werd verricht min of meer stabiel te zijn."
Het idee dat de vos de boerderijen bij het natuurgebied bezoekt, op jacht naar kippen, blijkt ook al niet waar. Sinds 1979 zijn er geen klachten over schade door vossen ontvangen.
De onderzoekers houden wel een slag om de arm. Helemaal zeker van hun conclusie zijn ze niet, omdat de meeste vossen sterven door vergiftiging. Daarom moeten de vossen, evenals de wulpen en fazanten, regelmatig worden geteld.

Volkskrant 28-1-1989

OVERZICHT VAN DE BESCHERMING VAN DE PADDEN IN 1988

Net als in voorgaande jaren heeft wederom een groot aantal leden van de Vereniging voor Natuur- on Vogelbescherming Noordwijk en van de Noordwijkse afdeling van het Instituut voor Natuureducatie in 1988 met veel enthousiasme meegewerkt aan de bescherming van de padden tijdens de paartrek. Deze paartrek vindt voornamelijk plaats ten noorden van Noordwijk langs de Kapellenboslaan en de Vogelaarsdreef in het Langeveld.

De paddenbescherming werd georganiseerd in de periode van 7 maart tot en met 23 april 1988. Iedere avond werd het gehele traject gecontroleerd op aanwezigheid van padden. In het algemeen wordt bij een trek van 100 padden of meer het traject afgesloten voor alle verkeer. Zijn er minder padden aan het oversteken dan wordt volstaan met het oprapen en overzetten van de dieren.

Kennelijk heeft de trek heel geconcentreerd plaatsgevonden, want tijdens de avonden, wanneer de wegen niet werden afgezet, zijn er nu slechts ongeveer 900 padden overgezet in tegenstelling tot bijna 3000 dieren in 1987. Ruim 700 padden (738) werden op de weg dood aangetroffen, helaas nog een veel te hoog aantal.

Ondanks de zachte februarimaand kwam de trek niet veel eerder dan anders op gang. Op 15 maart werd de eerste trek van betekenis vastgesteld (140) bij regenachtig weer en met een temperatuur van 9°. De grootste trek vond plaats in de periode van 19 maart tot en met 30 maart. In de eerste week van april sprongen er ook nog enkele avonden uit. De wegen werden viermaal afgezet te weten op 19 maart, 21 maart, 28 maart en 16 april. Tijdens deze avonden trokken de padden weer massaal over, een werkelijk indrukwekkend gezicht. Over een lengte van ruim twee kilometer is de weg bezaaid met overstekende padden. Nauwkeurige aantallen van overstekende padden zijn dan moeilijk te geven, maar uit schattingen, berekend over het gemiddelde aantal per vierkante meter, mag worden afgeleid, dat de aantallen in de richting van de 10.000 dieren gaan. De gemiddelde nachttemperatuur was niet zo hoog (6°) en het aantal avonden, waarop de weg vochtig tot nat was, was ook niet zo hoog (11). Kennelijk was er maar vier maal een geschikte gelegenheid massaal over te trekken, waarvan ook zeer gretig gebruik gemaakt werd. Zoals bekend vormen een nat wegdek en een nachttemperatuur van minimaal 7° slechts geschikte trekvoorwaarden.

Naast de padden werden er bijna 70 Bruine Kikkers aangetroffen en enkele Groene Kikkers. Een opzienbarende waarneming was een vleermuis, waarschijnlijk een Dwergvleermuis.

Intussen is bij het gemeentebestuur van Noordwijk een plan in voorbereiding om te komen tot de aanleg van een proeftraject van ongeveer 100 meter. Onder dit traject worden enkele buizen onder de grond geperst of enkele sleuven uit de weg gezaagd met een rooster aan de bovenkant. Verder wordt dit weggedeelte van een afscheiding voorzien. De padden, die hier de weg willen kruisen, zijn gedwongen om langs de afscheiding de opening te vinden, die hun de toegang geeft tot de buizen of de sleuven. Hier kunnen zij ongehinderd de weg oversteken. Hier en daar zijn in ons land al enkele voorbeelden.
De Provincie Zuid-Holland heeft zich bereid verklaard dit plan financieel te ondersteunen. Laten we hopen, dat dit een begin zal zijn voor een daadwerkelijke permanente bescherming van onze kwetsbare, maar toch zo nuttige padden en kikkers.

Onze Vereniging wit tot slot een ieder dankzeggen, die in het afgelopen jaar aan de bescherming van de padden heeft meegeholpen. Dank zij hen kon het leven van duizenden dieren worden gered. Per slot van rekening dreigt hier ieder jaar weer een massale slachting, die ieder weldenkend mens alleen met groot afgrijzen kan vervullen.

C.M.J. Verweij
(secretaris).

STIVONO-NIEUWS STIVONO-NIEUWS STIVONO-NIEUWS

OVERZICHT 4e kwartaal 1988

	aanwezig 1 okt.	gebracht okt/dec	dood okt/dec	gelost okt/dec	naar elders okt/dec	aanwezig 31 dec.88
Nrds.Stormvogel	1	-	-	1	-	-
Jan van Gent	-	1	1	-	-	-
Blauwe Reiger	-	2	2	-	-	-
Wilde Eend	-	6	4	2	-	-
Eidereend	-	3	2	-	1	-
Grote Zeeëend	-	1	1	-	-	-
Torenvalk	-	2	1	1	-	-
Waterral	-	1	-	1	-	-
Waterhoen	-	2	1	1	-	-
Kievit	-	1	1	-	-	-
Houtsnip	-	6	2	4	-	-
Kleinste Jager	1	-	1	-	-	-
Kokmeeuw	-	6	4	2	-	-
Stormmeeuw	-	2	1	-	-	1
Zilvermeeuw	2	14	8	5	-	3
Drieteenmeeuw	-	1	1	-	-	-
Zeekoet	1	100	58	10	-	33
Alk	-	4	3	1	-	-
Kleine Alk	-	3	3	-	-	-
Papegaaiduiker	-	2	1	-	-	1
Houtduif	-	1	1	-	-	-
Turkse Tortel	1	-	-	1	-	-
Bosuil	-	1	1	-	-	-
Roodborst	-	2	1	1	-	-
Merel	-	7	7	-	-	-
Zanglijster	-	1	-	1	-	-
Koperwiek	-	1	-	1	-	-
Goudhaantje	-	1	1	-	-	-
Ekster	-	1	-	1	-	-
Kauw	2	2	2	2	-	-
	8	174	108	35	1	38
Diverse:						
Muskuseend	2	5	1	6	-	-
Post-/"torenduif"	-	2	1	1	-	-
Parkiet	-	1	1	-	-	-
Valkparkiet	-	1	-	-	1	-
Tamme gans	-	1	-	-	1	-
Zilverfazant	-	1	1	-	-	-
Kip	-	1	1	-	-	-
Lachduif	-	1	1	-	-	-
Boereneend	-	1	-	-	1	-
Vleermuis	-	1	-	1	-	-
	2	15	6	8	3	-
TOTAAL-GENERAAL	10	186	114	43	4	38

Toelichting

Het is helaas de laatste jaren gebruikelijk dat rond de kerstdagen, het niet alleen feest buiten het asiel is maar ook binnen. Jammer genoeg dan wel in negatieve zin.

Vlak voor de kerstdagen was het voor de Nederlandse kust weer bal. Honderden zeevogels werden met de een of andere vreemde substantie naar de kustasiels gebracht. Het zwaartepunt lag nu in het Waddengebied. Het vreemde was dat puntgave Zeekoeten op strand werden gevonden. Achteraf bleek dat deze vogels toch vergiftigd waren, vermoedelijk door giflozingen op de Noordzee.

Ook het Noordwijkse asiel kreeg de nodige patiënten. Niet alleen olieslacht-offers maar ook slachtoffers van chemicaliën. Ogenschijnlijk gezonde vogels bleken kleddernat te zijn. Door de chemicaliën loste de beschermende vet-laag op de veren op, waardoor de vogels lek werden. In eerste instantie dachten wij dat particulieren of andere asiels de vogels te vroeg hadden gelost, doch achteraf bleek dat de vogels door chemicaliën waren aangetast.

Kleinste Jager

Deze vogel werd in eerste instantie ingeboekt als een Kleinste Jager, maar dat werd later veranderd in Kleine Jager, doch door bestudering van de slagpennen bleek het toch een Kleinste Jager te zijn.
In eerste instantie leek het goed te gaan met de vogel. Hij at zelf en was zeer tierig, doch kon alleen nog niet vliegen. Uiteindelijk is de vogel toch dood gegaan. Hij is opgenomen in de collectie van het Natuurhistorisch Museum te Leiden.

Bosuil

De Bosuil werd op 10 december aangereden op de Randweg. De vogel was geringd, maar zeer slecht geringd. Poot lag open en de vogel had er duidelijk hinder van gehad.
De ring is opgestuurd, met bovengenoemde opmerking, naar het Vogeltrekstation.

Open huis

Op 5 november hield STIVONO open huis. Ruim 60 bezoekers kon de asielbeheerder Henk van Duijn in het asiel ontvangen en de nodige informatie, mondeling zowel schriftelijk meegeven.

STICHTING VOGELASIEL NOORDWIJK
Postbus 168
2200 AD NOORDWIJK

- - - - - - - - - - - - - - -

JAARVERSLAG JEUGDNATUURCLUB 1988 - 1989
De jeugdclub (9 - 11 jarigen) wordt momenteel verzorgd door 5 personen (waarvan 2 oudere jeugdleden) die met elkaar een voorlopig rooster samenstellen voor tal van activiteiten.

De ene week komen we vrijdagavond (7 - 8 uur) bij elkaar en de week daarop op zaterdagochtend, zodat we er ook daadwerkelijk op uit trekken om van alles waar te nemen.

We worden voor de meer specialistische kennis over bepaalde onderwerpen geholpen door diverse medewerkers van de vereniging. In het najaar heeft Rien Sluys ons over de trekvogels verteld en de week daarop zijn we met hem naar het duin gegaan om de trek met eigen ogen en oren waar te nemen.
Mart Gielen heeft met behulp van dia's een avond over paddestoelen verzorgd. De kinderen waren erg enthousiast over de erop volgende excursie in het duin waar wel 22 soorten paddestoelen gevonden werden.
Met Dick Passchier zijn we weer het Leeuwenhorstbos ingetrokken om de nestkasten schoon te maken en zo nodig te repareren. De heer Dieleman heeft ons iets verteld over het boeiende leven van de insecten.
Als leiding zijn we erg blij met deze medewerking vanuit de vereniging.

Het komende seizoen staat er nog veel te gebeuren met de medewerking van o.a. Hein Verkade, Willem Baalbergen, Dick Passchier en Benno Heethuis.

Als traditionele afsluiting van het seizoen zijn we weer van plan te gaan roeien op de Nieuwkoopse Plassen.

Hieronder vindt u een verslag van enkele van onze (ruim 20) jeugdleden.

Jenny Vink
Carla v.d.Hulst
Richard Zonneveld
Debbie de Jager
Marian Bos

STERRENWACHT

Vrijdag 27 januari zijn wij naar de Sterrenwacht in Leiden geweest.
De eerste sterrekijker was heel groot. De man vertelde er wat bij en je kon vragen stellen.
Toen gingen we naar de tweede sterrekijker. De verwarming mocht niet aan omdat het glas wat er in zit anders beslaat.
Daarna gingen we naar de kleinste sterrekijker van Nederland. Deze sterrekijker was vrijdag precies 150 jaar oud; gebouwd dus in 1839.
Door de volgende sterrekijker mochten we wel kijken. Door deze kijker zagen we Mars en Jupiter en een aantal sterrenbeelden.
En toen wilden we door de tweede kijker kijken, maar dat mocht niet, want anders zouden we te laat thuiskomen.

Dag van Larissa Molenkamp
Tessa Oostermeijer

Hoe hebben andere jeugdleden een bezoek aan de Sterrenwacht ervaren? Carola Landzaat en Christa van Heeswijk geven hun visie op deze kennelijk imposante gebeurtenis.

VERSLAG VAN DE STERRENWACHT

We kwamen aan met vier auto's. Marjan was zoek, maar die kwam even later.

Een meneer bracht ons in een koepel. We gingen de trap op en zagen een hele grote kijker; een kijker met de grootste lens van Nederland. De kijker was om te fotograferen. Als ze gingen fotograferen dan ging het dak van de koepel open. Als je de hele tijd moet fotograferen word je moe. Dus is er in de koepel een trap en een stoel.

Daarna gingen we naar de tweede koepel. Die was helemaal gebroeid met klimplanten. Behalve bij het raam, want daar was alles weggeknipt.
Ook daar zagen we een kijker. Deze was wel om door te kijken. En wij mochten op het balkon.

Daarna gingen we naar de derde koepel. We kwamen in een hal en gingen de trap op. Daar aangekomen werden we in twee groepen gesplitst. De ene groep ging nog een trap hoger. Daar keken we naar Jupiter met de 4 manen en later naar Mars. Het dak van de koepel stond open.

Als we eerder waren gekomen was Mars groter geweest, omdat hij dan dichterbij stond.

Ondertussen ging de andere groep naar een kijker kijken die honderdvijftig jaar oud is en bestaat uit latjes van anderhalve centimeter lang.

Later wisselden we. Toen gingen we naar huis.

Carola Landzaat
Christa van Heeswijk

OVERZICHT VAN LEDENBESTAND

	1 jan '88	*1 jan '89*
Noordwijk	387	397
Noordwijkerhout, de Zilk	27	30
Katwijk	22	31
Rijnburg, Valkenburg	14	14
Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Warmond	26	28
Voorhout, Sassenheim, Lisse, Hillegom	59	60
Elders	29	31
TOTAAL	*564*	*591*

De ledenadministratie.

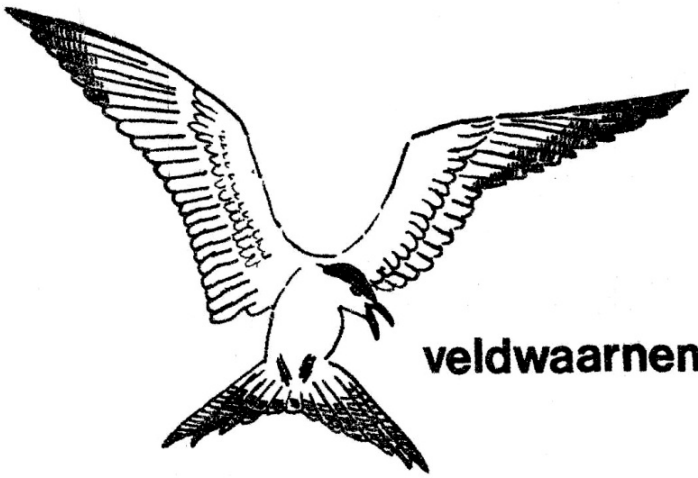

WAARNEMINGEN over de maanden
oktober-november-december 1988
en januari 1989

Soort	aantal	datum	plaats	Waarnemer(s)
IJsduiker	1	18-12-88	door branding	J.van Dijk
Fuut	30	17-12-88	over zee, 1 groep	J.Glasbergen
Kuifduiker	1	12-11-88	Oosterduinsemeer	J.van Dijk
Dodaars	3	19-10-88	Vogelsloot	J.van Dijk
	3	nov-jan	Van Limb.Stirumkanaal	Koning/v.Dijk
Jan van Gent	2	17-12-88	over zee, zuidwaarts	J.Glasbergen
Wilde eend	425	21-11-88	Nieuw-Leeuwenhorst	J.van Dijk
Wintertaling	24	21-11-88	Nieuw-Leeuwenhorst	J.van Dijk
	12	05-11-88	over zee zuidwaarts	J.Glasbergen
Krakeend	13	14-11-88	Oosterduinsemeer	J.van Dijk
	1	10-11-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
	2	24-12-88	Nieuw-Leeuwenhorst	J.van Dijk
Smient	110	05-11-88	Kloosterschuur	J.van Dijk
	70	30-11-88	Polder Hoogeweg	H.Verkade
	17	14-12-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
	5	17-12-88	overzee zuidwaarts	A.Cramer
Kuifeend	10	05-11-88	overzee zuidwaarts	J.Glasbergen
Grote Zeeëend	7	31-10-88	over zee	J.van Dijk
Grote Zaagbek	1	21-11-88	Oosterduinsemeer	J.van Dijk
	6	08-12-88	Achter Sancta Maria	J.van Dijk
	8	10-12-88	idem	Cramer/Glasbergen
	2	24-12-88	idem	J.van Dijk
	7	26-01-89	Van Limburg Stirumkanaal	K.Koning
Nonnetje	7	26-01-89	Van Limburg Stirumkanaal	K.Koning
Nijlgans	16	24-12-88	Polder Hoogeweg	J.van Dijk
Grauwe Gans	18	14-11-88	overvliegend Noordduinen	H.Verkade
	50	17-12-88	over zee zuidwaarts	J.Glasbergen
Kolgans	90	26-12-88	overvliegend Noordwijk	H.Verkade
	150	12-11-88	overvliegend Noordwijk,zuid	J.Glasbergen
	100	22-01-89	overvliegend Rijnsburg	J.Glasbergen
Rotgans	909	15-10-88	over zee in 2 uur	H.v.Schuppen
Brandgans	1	11-11-88	zwom in Uitwatering Katwijk	H.Verkade
	14	07-01-89	over strand noordwaarts	H.Verkade
	220	18-12-88	over zee noordwaarts	J.van Dijk

Soort	aantal	datum	plaats	waarnemers(s)
Wilde Zwaan	2	03-12-88	AW-duinen	J.v.Sambeek
Kleine Zwaan	7	29-10-88	over zee	J.van Dijk
Buizerd	gehele periode nov-febr. 1 of 2 ex in polder Hoogeweg en polder Elsgeest. Ook 1 ex. op Oud-Leeuwenhorst			diverse
Havik	1	03-11-88	overvliegend De Driehoek	K.Koning
Sperwer	In november en december op veel plaatsen 1 of 2 ex waargenomen			diverse
"Arend"	1	22-11-88	overvliegend zeereep	D.Barnhoorn
Blauwe Kiekendief	1 vr	08-11-88	over zee zuidwaarts	H.Verkade
	1 vr	03-11-88	over Duinpark noordwaarts	A.Cramer
	1 mn	05-11-88	Noordduinen	J.Glasbergen
	1	20-01-89	verblijvend Langeveld	K.Koning
Smelleken	1	12-11-88	Noordduinen	J.Glasbergen
	1	24-11-88	Elsgeesterpolder	idem
	1	03-12-88	Noordduinen	idem
	1	30-12-88	langs Gooweg	idem
	1	07-01-89	polder Hoogeweg	idem
	1	28-12-88	jagend boven Offem	A.Cramer
	1	16-01-89	jagend Noordduinen	idem
Patrijs	8	22-11-88	fouragerend talud Uitwatering	H.Verkade
	4	16-11-88	groentetuin Duinweg	A.Cramer
	11	26-11-88	polder Hoogeweg	J.Glasbergen
	10	03-12-88	Vinken-laan	idem
	11	10-12-88	langs Duinweg	idem
	6	21-12-88	Noordduinen	idem
	6	18-12-88	Zwetterpolder	J.van Sambeek
Waterral	1	22-10-88	Noordduinen	J.van Dijk
	1	03-12-88	zeereep Zuidduinen	J.Glasbergen
	1	01-12-88	Haasveld AW-duinen	Lindhout/Passchier
Waterhoen	40	10-11-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
	46	17-12-88	Kloosterschuur,1 groep	J.van Dijk
Meerkoet	200	24-11-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
Kievit	2000	gehele winter, maximum in november polder Hoogeweg		diverse
	1600	nov/dec	Elsgeesterpolder	diverse
Goudplevier	2800	18-11-88	polder Hoogeweg	diverse
	1000	dec/jan	polder Hoogeweg	diverse
	1000	18-11-88	Elsgeesterpolder	J.van Dijk
Steenloper	10	20-12-88	op strand	H.Verkade
Watersnip	160	30-11-88	polder Hoogeweg,1 groep	J.van Dijk
	25	13-11-88	idem	H.Verkade
Wulp	65	14-12-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
Witgatje	1	12-11-88	Oosterduinsemeer	J.van Dijk
	2	29-12-88	polder Hoogeweg	idem

Soort	aantal	datum	plaats	waarnemer(s)
Groenpootruiter	1	13-10-88	polder Hoogeweg	H.Verkade
Kanoetstrandloper	1	09-12-88	op strand	H.Verkade
Bonte Strandloper	5	06-12-88	Uitwatering Katwijk	H.Verkade
Drieteenstrandloper	80	06-12-88	Uitwatering Katwijk	H.Verkade
	15	15-11-88	op strand	J.Glasbergen
Kemphaan	5	24-12-88	Kloosterschuur	J.van Dijk
Grote Jager	1	08-10-88	over strand	J.van Dijk
Middelste Jager	1	13-11-88	boven zee	J.van Dijk
	2	05-12-88	idem	idem
	1	12-12-88	idem	idem
Kleine Jager	2	10-12-88	over zee,Duindamseslag	J.Glasbergen
Geelpootmeeuw	1	12-11-88	Langevelderslag	H.Verkade
	1	26-12-88	strand, Langeveld	H.Verkade
Dwergmeeuw	1	06-11-88	strand, Langeveld	H.Verkade
	44	08-10-88	over branding in 3 uur	J.van Dijk
Grote Burgemeester	2	03-01-89	Langevelderslag	H.Verkade
Vorkstaartmeeuw	1	08-10-88	over strand	J.v.Dijk/N.Aarts
	1	09-10-88	idem	J.van Dijk
Kleine Alk	1	25-10-88	uit zee naar asiel	R.de Mooij
	1	27-11-88	dood op strand	R.Sluijs
Zeekoet	12	17-12-88	dood op strand	J.van Dijk
Holenduif	7	08-11-88	overvliegend Noordduinen	J.Glasbergen
Bosuil	1	14-11-88	roepend Duinweg	J.van Sambeek
Ransuil	8	26-12-88	langs Oosterkanaal AW-duinen	H.Lindhout en J.Passchier
Grote Bonte Specht	1	17-11-88	Sluispad	A.Cramer
	1	22-11-88	idem	idem
Boomleeuwerik	3	01-11-88	verblijvend Langeveld	K.Koning
	10	10-12-88	langs Duinweg	J.Glasbergen
Veldleeuwerik	40	24-11-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
	100	10-12-88	langs Duinweg	idem
Pestvogel	2	16-11-88	Duinpark	Rob Vink
Grote Lijster	1	17-12-88	Offem	H.Verkade
Kramsvogel	400	26-10-88	Elsgeesterpolder.	J.van Dijk
	250	01-11-88	Noordduinen	J.Glasbergen
	1000	05-11-88	idem	idem
Zanglijster	10	08-11-88	Noordduinen	J.Glasbergen
Beflijster	1	22-10-88	Noordduinen	J.van Dijk
Roodborsttapuit	1	08-11-88	groentetuin Duinweg	A.Cramer

Soort	aantal	datum	plaats	waarnemers(s)
Zwarte Mees	20	02-10-88	Duinpark,1 groep	J.van Dijk
	4	23-10-88	Bungalowpark Duinweg	J.van Sambeek
Kuifmees	2	06-11-88	Bungalowpark Duinweg	J.van Sambeek
Staartmees	6	14-10-88	tuin Abr.van Royenstraat	D.Barnhoorn
	8	30-11-88	Nieuwe Offemweg	A.Cramer
	5	08-12-88	Sollasi (met witte kop)	J.van Dijk
Baardmannetje	3	10,12-14 nov.	langs Oosterduinsemeer	J.van Dijk
Rietgors	1	08-11-88	Noordduinen	J.Glasbergen
Sneeuwgors	1 t/m	11 nov.	maximaal 11 ex Langevelder-slag	H.Verkade
IJsgors	1	05-11-88	in zeereep Noordduinen	J.Glasbergen
Putter	10	24-11-88	Elsgeesterpolder	J.Glasbergen
	30	08-01-89	De Zuid	D.Barnhoorn
Sijs	6	03-11-88	verblijvend Noordduinen	A.Cramer
Frater	30	03-12-88	Zuidduinen	H.Verkade
Barmsijs	10	21-11-88	langs spoorbaan Voorhout	J.van Sambeek
	14	21-11-88	Oosterduinsemeer	J.van Dijk
	12	21-11-88	Noordduinen	idem
	6	03-11-88	overvliegend De Driehoek	K.Koning
Goudvink	1	03-11-88	De Driehoek	K.Koning
	1	08-11-88	Langeveld	idem
Keep	1	17-10-88	tuin Abr.van Royenstraat	D.Barnhoorn
Bonte Kraai	29	15-11-88	Langevelderslag	H.Verkade
	20	07-12-88	strand Langeveld	H.Verkade
Halsbandparkiet	1	24-12-88	Van Limburg Stirumkanaal	J.van Dijk
	1	07-01-89	idem	idem

Wilt u de waarnemingen voor de volgende Strandloper weer tijdig insturen naar:

J.Glasbergen
Petr.van Saxenstraat 7
2231 LR RIJNSBURG

Formulieren kunnen ook bij A.Cramer, Sluispad 5 in de bus gestoken worden.
Hij zorgt er voor dat de formulieren bij J.Glasbergen komen.

Bij voorbaat onze dank !!!!

LIJST VAN WERKGROEPEN EN COMMISSIES DIE BINNEN DE VERENIGING VOOR NATUUR- EN VOGELBESCHERMING NOORDWIJK WERKZAAM ZIJN:

Binnen de Vereniging is een groot aantal leden met geheel verschillende activiteiten bezig. Zij treden niet altijd voor het voetlicht, waardoor diverse activiteiten voor de meeste leden onbekend blijven. Vandaar, dat het bestuur het nodig heeft gevonden eens een overzicht te geven van al de werkgroepen en commissies met vermelding van hun contactpersoon. Mocht u wat willen weten of suggesties willen aandragen dan kunt u zich met hen in verbinding stellen.

Redactie van De Strandloper

Coby van Dijk
Leendert Hellenberghof 32
2202 XT Noordwijk
Tel.: 01719 - 10833

Kantinevoorziening Natuurcentrum

Annie van den Oever
Van Panhuysstraat 34
2203 JR Noordwijk
Tel.: 01719 - 12461

Planologische Commissie

Kees Verweij
Westerbaan 7
2201 EV Noordwijk
Tel.: 01719 - 12219

Ledenadministratie

Herma Veefkind
Breloftpark 26
2201 TB Noordwijk
Tel.: 01719 - 12368

Werkgroep tentoonstellingen en inrichten Natuurcentrum

Eli van Kekeren
Hendrik Vinkhof 49
2202 XJ Noordwijk
Tel.: 01719 - 15237

Beheer, inkoop en verkoop aan de balie van het Natuurcentrum

Sjaan van Kekeren
Hendrik Vinkhof 49
2202 XJ Noordwijk
Tel.: 01719 - 15237

Vogelwerkgroep

Jelle van Dijk
Leendert Hellenberghof 32
2202 XT Noordwijk
Tel.: 01719 - 10833

Plantenwerkgroep (veldwaarnemingen)

Ees Aartse
Joh.Molegraafstraat 6
2202 LK Noordwijk
Te1.01719 - 14268

Werkgroep uitgave "Vogels van Noordwijk"

Wim Baalbergen
Schoolstraat 15
2202 HC Noordwijk
Tel.: 01719 - 10210

Veldwaarnemingen (vogels)

Jan Glasbergen
Petr.van Saxenstraat 7
2231 LR Rijnsburg
Tel.: 01718 - 20490

Werkgroep Bibliotheek

Marjan Bos
Morgenster 23
2201 SZ Noordwijk
Tel.: 01719 - 18636

Excursies

Rien Sluys
Bremkant 38
2203 NG Noordwijk
Tel.: 01719 - 10945

Beheerscommissie Natuurcentrum

Wim Baalbergen
Schoolstraat 15
2202 HC Noordwijk
Tel.: 01719 - 10210

Scholen- en groepenbezoek Natuurcentrum

Toos Bom
Lijnbaanweg 26
2201 LE Noordwijk
Tel.: 01719 - 11285

Jeugdafdeling (oudere jeugd)

Ab Steenvoorden
Vinkenlaan 8
2202 BS Noordwijk
Tel.: 01719 - 10056

Jeugdafdeling (jongere jeugd)

Jenny Vink
Haagwinde 2
2202 ST Noordwijk
Tel.: 01719 - 19468